

γλώσσα για να μπαλάνουμε και για να στομπώνουν την καθαρεύουσα (1). Και γι' αυτό πολύ σωστά και πολύ λογικά τούς χτυπάνε οι βέροι άστυνόμοι της καθαρευουσιολογίας. Οι άμικτοι καθαρευουσιάνοι έχουν δικαιο. Ο Νόμος θέλει να είναι η γλώσσα των άκωνωστικόν βιβλίων καθαρεύουσα, θμολή και άπλή, και μόνο δέ τὰ ποιήματα και οι παροιμίες μπορεί να είναι γραμμένα δημοτικά. Ομαλότητα στην καθαρεύουσα θά πη, φυσικά, άττικισμός με την όκα και άρχαϊσμός με τὸ περαπάνου. Όσο για τὴν άπλότητα, σὲ καιρὸ και σὲ τόπο πού, καθώς λείει δ' Έμμανουήλ Ροΐδης κάπου, κατάντησε κανόνας νὰ παρουσιάζονται τὰ πράματα ἀπὸ τὴν ἀνάποδη, γιατί και ἡ λέξη καθαρεύουσα νὰ μὴ συνονοδεύεται ἀπὸ τὸ ἐπίθετο άπλή, καθώς συχνά πυκνά βλέπουμε νὰ συνοδεύεται και ἀπὸ τὸ ἐπίθετο εὐληπτος; Ό μεγάλος σατυρικός μας δ' Λατκαράτος δὲ θά ἤξερε τί τοῦ γίνονταν, όταν ἔγραψε στὴ Σιχουριγὴ του: « Ἡ άφυσικότητα εἶναι ἡ μανία τῶν άποπληνιμένων λογιστάτων, ἡ δυστυχία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐκεῖνο τὸ ἔθνος δὲν εἶναι προωρισμένο για νὰ μείνῃ εὐλεύερο πού οι λόγοι ἔχουν ἀρχή τους νὰ μιλᾶνε σὲ τέτοιο τρόπο μπερδεύονα... » Τῶν άσυμβιβαστῶν τῆς καθαρεύουσας σὸ φτάδων τὸ ψέμα εἶναι λογικό, ὅσο εἶναι λογικὴ ἡ ἀλήθεια τῶν ἱεραπόστολων τοῦ ἀκέρειου δημοτικισμοῦ. Καί σὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καθώς εἶναι σὸν ἀρχατο μῦθος, σὸν τὴ Ἀρετὴ και τὴν Κεκία μπροστά σὸ μάτια τοῦ Ἡρακλῆ, και μπροστά σὸ γλωσσικὴ συνείδηση τοῦ ἔθνους, δὺ δρόμοι ἀπλώνονται: δ δρόμος τῆς καθαρεύουσας, δ χιλιοπατημένος κι δ εύκολοπάτητος, — άναθεμα τὴν πρόληψη και τὴ συνήθεια! — κι δ δρόμος τῆς δημοτικῆς. Δια-

1) Τώρα τελευταία, καθισμένοι σ' ένα πάγκο τοῦ Ζαπείου ἔκρουα μὴ κυρία πού ἔζηγαν σὸ παιδάκι τῆς μὴ ἱστορίας. Τῆς κυρίας ἡ διήγησις σ' δημοτικὴ καθάρεια. ἔλεγε τῶς συνειδησάς. Κι ἄλλωστε, για νὰ διορθώσῃ τὸ λάθος τῆς, πού δὲ θά καταλάβαινε τὸ παιδί, πρόσθεσε: « Ἀληθῶς μέσα τῆς τὴν ἔρωσε τὸ κακὸ πού ἔλεγε κάμει ». Ἡ ἀλήθεια για μᾶς εἶναι ὅτι ἡ ὥρα δημοτικὴ ἔκφραση « τὴν ἔρωσε τὸ κακὸ » δὲν εἶναι μόνον προσωρινὸ μέτρο ὅσο νάμνη δ' νοῦς τοῦ παιδιοῦ μέσα σὸ ψηλὰ καλλιλογικὴ μυστήρια τῆς φράσης « τῶς συνειδησάς », ἀλλ' εἶναι δ' ὁρθὸς δ' τελειωτικὸς λόγος πού ἔκφραζε σ' ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλώσσα ἀκριβέστατα κι ἀσώγρητα τὸ νόημα, για μικροῦ και μεγάλους. Τὸ παράδειγμα τοῦτο πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται σὲ κάθε περίπτωση, για τὸ μεταχειρίσματος τῆς γλώσσας.

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΒΟ'

— Έχε δὲ λίγη ποιμήν! Μὲ τὸ κολαί μας θὰν τὰ πούμε! Ὁ μακαρίτης δ' πατέρας μου ὠνει και καλὰ ἤθελ' ἀπὸ μικρὸς νὰ γνωρίσω τὸν κόσμο, νὰ μάθω νὰ ψωνίζω, νὰ προσέχω μὴ με γελῶνε, νὰ μὴν ἔχω τὸ νοῦ μου μονάχα σὸ παιγνίδια... Θὰ με ρωτήσης τώρα μένα — καλὰ ἔκανε; Σὰ γιατρός, πού μπορῶ νὰ ψυχολογήσω σὲ τέτοια πράγματα καλήτερα π' ἄλλονε, θὰ σοῦ πῶ ὅχι! Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ παίρνῃς ἕνα παιδάκι ἄδολο μέσ' ἀπὸ τὰ παιγνίδια του, ἀπ' τὴ χαρὰ του, και νὰ τὸ χώνῃς με τὸ στανὶ σὸ μαρτύριο τῆς ζωῆς, νὰ τοῦ δείξης, τάχα, τίς κακοτοπιές, νὰ φυλάγεται! ; Κολοκύθια!

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὸν ἀριθ. 308.

λέχτε. Μεσιανὸς δρόμος δὲν ὑπάρχει. Όμως ἂν ὑπάρχει πάντοτε σὸ πράματα και σὲ ἰδέες ἕνας μέσος ὁρος φιλοσοφικός, πού μπορεῖ νὰ ταιριάζῃ κάπως και τὰ δυσκολοταίριαστα, τὸ μέσον δρο τὸν ἔχετε, τὸ συμβιβασμὸ τὸν κάεστε, γράφοντας τὴ δημοτικὴ. Όχι γιατί μονάχα ἡ δημοτικὴ κλεῖ μέσα τῆς τὴν ἀρχαία ὀργανικά και οὐσιαστικά, ἐκεῖ πού τῆς καθαρεύουσας ἡ ἀρχαιοπρέπεια εἶναι πὺ πολὺ ἔξωτερικὴ, μὰ για κάτι ἄλλο ἀκόμα: Γιατί, τὸ νὰ γράφῃς τὴ δημοτικὴ ἐν τάξει και μεγέθει — δὲ βρίσκω τώρα ἄλλη φράση προσφορώτερη ἀπὸ τὴ φράση τοῦ Ἀριστοτέλη για τὸ χαρακτηρίσματος τῆς ὀργανωμένης δημοτικῆς — τὸ νὰ γράφῃς τὴ δημοτικὴ, τοῦτο εἶναι ἕνας μέσος ὁρος, ἕνας συμβιβασμός. Ἀνάμεσα σὴ γλώσσα τὴν ἀρχαία πού μιλήθηκε και γράφθηκε και πέρασε και πάει, κι ἀνάμεσα σ' ἡ νέα γλώσσα πού μιλιέται μοναχὰ και περνᾷ και πάει σὸν ποτάμι ὀμητικώτατο, μπαίνεις ἐπὺ σ' ἡ μέση τῆς βαλεις φράχτη, γράφοντας τῆς συγκατῆς τὰ κράτητο τὸ κύλημά τῆς. Ὁ λόγος δ' γραμμένος, ὅσο ζωντανὸς κι ἀνίσως δείχνει, δ' ἱσκιος τοῦ θανάτου πέρασε ἀπὸ πάνου του. Τὸ κοντύλι μας εἶναι λιγάκι σὸν τὴν καρφίτσα πού τρυπώντας ἔδεσε τὴν πεταλούδα κάπου, ὅσο κι ἂν εἶναι ζωηρὰ τὰ χρώματά τῆς ὅσο κι ἂν στέκονται ὀλάνοιχα τὰ φτεράκια τῆς.

2

Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα εἶναι, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ζήτημα διανοητικὸ πολιτικὸ δὲν εἶναι ἀπὸ μίαν ἀρχῆς, μήτε καθαρὰ κοινωνικὸ. Ἐρχεται σ' ἡ πολιτικὴ, ἔρχεται σ' ἡ κοινωνικὴ ἀγάλλια ἀγάλλια ἐκεῖ πού ξετυλίγεται κι ἀπλώνεται και μεγαλώνει και μεστώνεται. Ὁπλο του δὲν εἶναι βέβαια τὸ σπαθί. εἶναι δ' ὁ λόγος μὴ κι ὁ λόγος κόβει. Εἰσὸς λόγου κάπου λείει — ἀνίσως δὲ μὴ τὸ ἡ ἀλήθεια μου — δ' Σφοκλῆς. Μέσα σὸ σουλτανάτο τοῦ ... τὸ μόνον ζήτημα πού μπορεῖς, χωρὶς νὰ κινικήσης, νὰ τὸ κράξῃς ἰδεολογικὸ, εἶναι τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα: ἡ ἰδέα, με τὴν ἔδειξας, κ. Ξενοπούλε. Δὲν εἶναι φροντίδα λιγοστῶν καλαμαράδων και πρόφαση γι' ἡλληλοφάγωμα ὀρισμένου κύκλου γραμματισμένων. Εἶναι για νὰ γνωσῇ και εἶναι για νὰ συνταραξῇ τὸ ἔθνος ὅλο πέρα και πέρα. Γιατί και οἱ πατέρες δὲν εἶναι μόνον πολιτικὰ φανόμενα εἶναι φαινόμενα — μπορεῖ και πὺ πολὺ — διανοητικά. Τῶν

3

πραμάτων ἡ τάξη θά κάμῃ νάμνη μὴ μὲρα σ' ἡ Βουλὴ τὸ ζήτημα, νὰ γίνῃ κόμμα πολιτικὸ, καθώς τὸ παρατήρησε σωστὰ σὸ Νουμᾶ δ' Ἑρμονας — Βλαστός. Τῶν πραγμάτων ἡ τάξη θά κάμῃ — δὲν ξέρω πότε, κι ἂν ἀργὰ ἡ γλῆγορα — θὰ κάμῃ, βέβαια, τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, θὰ τὸ κάμῃ σύνθημα τῆς μεγάλης κοινωνικῆς ἐπανάστασης πού λαχταροῦμε. Οἱ φανατικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς καθαρεύουσας πού, δὲ δείχνονται ἀδιάφοροι μπροστὰ μας, πού δὲν κάνουν πῶς γελῶνε μ' ἡμᾶς (κακὰ γελᾶνε ὅσο γελῶνε) πού θυμώνουν και φωνάζουν, και μᾶς λένε πληρωμένους και μᾶς λένε πωλημένους και μᾶς λένε προδότες και Βουλγάρους και Τούρκους και δὲν ξέρω τί ἄλλο, εἶσι με τὸ ἄφρισμα και με τὸ μπάτσισμα, εἶσι με τὸ ψέμα και με τὴ συκοφαντία, δείχνονται πάντα πὺ πολὺ βαθιοστόχαστοι, πὺ πολὺ ἀνοιχτομάτηδες, και τεχνίτες τοῦ πολέμου πὺ ἄξιοι, ἀπὸ τοῦς ντιλεττάντηδες, τῆς πέννας τοῦ λιμοκοντόρους, πού ἡ πορεύονται μαζί μας με συγκатаβατικά χαμογελα ἡ μᾶς βλέπουνε στραβομουτσουναζόντας, ἡ, για νὰ σκάψουνε μαζί μας, πιάνουν τὸ τσαπὶ με χέρια γαντοφορεμένα. Γυμὰ και ροζωμένα εἶναι: τὰ χέρια μας ἡμᾶς ἀπὸ τὸ τσαπὶ και για τὸ τσαπὶ και για κάθε ὀπλο πού χρησιμεύει για καλύτερο, για γλυτωμό, για ξανάβημα, για τὴν ἀκταση. Χτυπάμε. Χτυπάτε μας.

— Ἀμὲ τὴ γλώσσα, ὅλ' αὐτὰ, καλέ: φοβερά και τρομερά! θὰ μᾶς πῶνε οἱ φρόνιμοι και οἱ μετρημένοι, και θὰ μᾶς βγάλουνε τὴ γλώσσα τους κοροϊδευτικώτατα.

— Γιατί ὅχι; Γλωσσικὸ ζήτημα θὰ πῇ ἔθνικὸ ζήτημα. Μὲ τὴ γλώσσα δείχνονται και ξεδιπλώνονται οἱ δὺ τεράστιες δυνάμεις τῆς ἔθνικῆς ψυχῆς: Τέχνη και Ἐπιστήμη. Ἡ Ἀθῆνα πὺ ψηλὰ και τὴ Ρώμη, δ' Ἑκκίτε πὺ ψηλὰ ἀπὸ τὸ Βίσαρκε, δ' Ἀαρβίνος πὺ ψηλὰ ἀπὸ τὸ Βελιγκτόνα. Στὴν Ἀγγλία θαμποχαράζοντας δ' ἡκατος ἔννατος αἰώνας τὰ μοναρχικά και τὰριστοκρατικά φρονήματα, θὰ και εἰδῶλα. Ὁποῖος φανέανε γνώμη καπως δημοκρατικὴ, κιντόνευε νὰ πετροβοληθῇ. Τὸ ἔθνος, μισαλλόδοξο, και κοντὰ σὲ κείνο, ἡ κυβέρνηση μισαλλόδοξη με τὸ περαπάνου. Μορφωμένους κ' εὐγενικούς πολίτες τοῦς φυλάκτανε και τοῦς μεταχειρίστανε σὸν κοινὸς κακούργους. Ὁ τύπος κυλοῦσε

Στὰ παιδικαιά μας χρόνια βασιλεύει μίμηση κι ὅχι κρίση. Παίρνεις τὸ παιδί σὸ πικρὸ, νὰ τὸ μάθῃς νὰ ψωνίζῃ, μὰ τὸ μαθαίνει και βρωμόλογα και φερσίματα τῆς χλιμπάχιας... Ἀς εἶναι! Δὲ θὰ κρίνουμε τώρα τίς ἰδέες τοῦ μακαρίτη... Θεὸς σχωρεῖστον!... Λοιπὸν τί ἔλεγα:

— Πῶς ἤθελε νὰ σὲ μάθῃ νὰ ψωνίζῃς...

— Ἀ ναί!... Βρὲ ἄμαξά, καῦμίμε, πολὺ τραντάζει τὰμάξι σου! σωστὸς ἀντεροβγάλτης...

— Ὁ δρόμος, ἀφέντη. φταίει... ὅλο λακκοῦδες, βλέπεις...

— Ὁλο ἡ νύρη κάνει τὰ στραβὰ ψωμιά!

Ὁ μακαρίτης, τὸ λοιπὸ, μ' ἔπαιρνε σὸ χασάπη του και σὸν ψαρά και μουδειχῃ πῶς νὰ ψωνίζω, τί πρᾶμα νὰ διαλέω, πῶς νὰ ξεχωρίζω τὰ ζῦγια. Λίγο λίγο κουτσόμαθα πότε ἡ ζυγαρὰ δείχνει μὴ ὅκα και πότε μιάμιση, γνώριζα πῶς για κιμᾶ πρέπει νὰ πάρῃ κανεῖς μπουτι και για βραστό σβέρκο, ξεχωρίζα τὰ μπαρμποῦνια πὺ τίς γόπες και τὰ πλατόψαρα, μὰ ὅλ' αὐτὰ τῆξερα πάνω πάνω, ἀσυνείδητα, ὅπως μάθαινα και τίς φυλλάδες τοῦ σχολιοῦ μου. Μία μέρα, πού ἔλειπ' ὁ πατέρας μου, ἤθελ' ἡ μανικ μου νὰ πάρῃ ψάρι κ' ἔσκαψε, μὴ ἔχοντας κανένα νὰ τῆς ψωνίσῃ σὸν ἔκρουα — Γῶ, μαννούλα,

θὰ σοῦ ψωνίσω, τῆς σκαζῶ με περηφάνια, μ' ἔμαθε μένα δ' μπαμπᾶς μου νὰ ψωνίζω! — Βρὲ ἄμα' ἀπὸ κεί, μου κάνει κείνη γελῶντας, πῶμαθες και σὺ νὰ ψωνίζῃς, παλιοκοῦνους! — Ἐμαθα σοῦ λέω! Θὰ πᾶω σὸν ψαρά μας... Μπολοῦκο και θὰν τοῦ πῶ νὰ μου δώσῃ ὅ,τι ψαρι τ' ἄρσει. Μὴ φοβᾶσαι τὰ κάρα, θὰ πηγαίνω ἄκρη ἄκρη!... Μὴ και μου κέπνισε νὰ πᾶω, δὲν τὸν ἔφρα πὰ τὸ χαδὰ μου, ἔρχισα σὲ λίγο και τὰ κλάματα, ὡς πού πίστεψε κ' ἡ μάννα μου πῶς εἶμαι φουνητῆς πρώτης! Μοῦδῶσε δὺ σφάντζικες, ποῦχαμε τότες, και μ' ἔστειλε με τὴν εὐχή τῆς, παραγγέλλοντας νὰ τῆς πᾶω μεγάλο ψάρι, τὸ πὺ μεγάλο πού θὰ βρῶ, νὰ τὸ κνήβρωστώ. Ἐγώ, μωρὲ μάτια μου, παλὰθωσ' ἀπ' τὴ χαρὰ μου! Βλέπεις, πῶτε φορὰ πού παρουσάζομαι για νοικοκύρης. Πῆρα ἄκρη ἄκρη κάτου σὸ παζάρι, βρῆκα τὸν ψαρά μας, μὰ μὴ εἶδα σὸν πάγκο του τὰ ψάρια στραβομουτσουνασά! — Δὲν τὰ θέλω γῶ αὐτὰ, τοῦ φωναζῶ, ἡ μάννα μου εἶπε νὰ διαλέξω τὸ πὺ μεγάλο ψάρι. Ὁ δύστηνος δ' ψαράς θέλησε νὰ με βάλῃ σ' ἡ ἴσιο δρόμο. — Βρὲ μικρό, μὸς λέει, τοῦ Στραβοσκιάδη παιδὶ δὲν εἶσαι; ἄσε με νὰ σοῦ δώσω και ὅ,τι ψαρι, ξέρω τί θὲνε σπῖτι σου. Σήμερις μόνον μπαρμποῦνια και γόπες ἔχουμε, δὲ

στη λασπη κάθε προδευτικό, κρίζοντάς τονε κατεργάρι και άντεθικό. Άλλων έκαψε τὰ σπίτια ό ό χλος κι άλλοι ανάγκαστήκανε νά φύγουνε στην έξορία. Μάτα σέ τέτοιο κόσμο, πού έτσι του άνιστίκοταν του κινούριου, ίέει ό ίστορικός, τό καινούριο δέν μπορούσε νά γεννηθή. Καί όμως ή επανάσταση μπήκε· μπήκε, φορώντας προσωπίδα, κι από δρόμο πλαγιό. Ή επανάσταση τούτη δέν εΐτανε κοινωνική, καθώς εΐτανε στη Γαλλία, δέν εΐτανε φιλοσοφική, καθώς εΐτανε στη Γερμανία, εΐτανε φιλολογική. Ή μεγάλη πλημύρα του νεώτερου νοϋ που άλλου ταναποδογύρισε δλόκληρο τό κοινωνικό και τό πνεματικό χτίριο, έκει πέρα δέν κατώρθωσε στην αρχή νάλλάξη άλλο τίποτα παρά τό ύφος και τό γούστο. Καί νά : ή σκέψη ή παγωμένη και ή σκληρή, παλεύει κι άπχαίνει· ό άλύγιστος ό στίχος λυγίζεται· τό λεξικό μέ τὰ ευγενικά όνόματα της καθαρευουσιολογίας άνοίγει· τίς πόρτες του, και μπαίνουνε τὰ λόγια τὰ δημοτικά της κουβέντας και της ζωής. Ή ποίηση ξαναζωντανεύει... Κι ό μεγάλος Taine ζωγραφίζοντας τούς καίρους εκείνους μέσα στο περίφημο έργο του, συμπερίνει : «Μέτρια ή άλλαγή, τούλάχιστο καθώς φαίνεται· μά, τό κάτου κάτου της γραφής, άξίζει τίς άλλες. Γιατί τό νάλλάξης τόν τρόπο του γραφτού λόγου σημαίνει πως άλλάζει τρόπο ή σκέψη σου· τό άλλαγμα τούτο θα φέρη όλα τάλλα, καθώς ή κίνηση του κεντρικού άξονα, δίνει την κίνηση σέ όλους τούς συναρμοσμένους γύρο τροχούς».

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΓΥΡΟ ΤΩΝ ΑΡΩΝ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΕΥΛΟΚΟΠΩΝ

Γκάπ και γκόπ, όί ξυλοκόποι
Της Ζωής όί χειροκόποι
Γκάπ και γκόπ, μέ τὰ τσεκούρια
Στά κορμάλια τών δεινρών,
Τά σφειτάμνι, τὰ πλατάνια
Σωρούσα νά πέσουν κάτω.
Γκάπ και γκόπ, όί κοστονιές
Και τὰ πείνα κι όί ξηριές.
Αόστε τους κοντολογίς
Ν' άγκυλιάσουνε τή γής.
Τά πουλιά θενά σκυριούνε

Και μακριά θα σκορπιστούνε
Ριχνοντας πικρή κραυγή,
Ρημαχτήδες, χαλαστήδες
Τών μικρούτσικων σπιτιών,
Πού μαστρούι χελιδόνια
Έρχισαν και σκυθαρόνια,
Νά γεννήσουνε τ' αηγά τους,
Νά πληθύνουν τή γενιά τους.

Γκάπ και γκόπ, όί ξυλοκόποι
Και παντρεύονται όί άθροποι.
Καρυδένια τὰ κρεβάτια
Θενά φτιάσουν μαργαί,
Τά κρεβάτια πού θα στρώσουν
Νιόπαντροι νά ξαπλωθούν,
Παραμύθια γιά νά πούν.
Γκάπ και γκόπ, όί ξυλοκόποι,
Της Ζωής όί γλετοκόποι.
Γκάπ και γκόπ, μέ τὰ τσεκούρια
Κι έρχονται τὰ γεννητούρια.
Κούνιες, κούνιες, παρακούνιες
Από βέρο βαλανίδι,
Κούνιες, κούνιες, παρακούνιες
Κι από της έξως σονίδι,
Γιά τών πλούσιων τὰ παιδιά
Και γιά τή φτωχολογία.

Γκάπ και γκόπ, μέ τὰ τσεκούρια,
Πάστε κι άνατινά καινούργια,
Κόψτε πάτερα και ξύλα
Και συνίδες και περβάλα.
Όί άθροποι πλημμυρίζουν
Κι όλο παίρνουνε και χτίζουν.
Χτίζουν κάστρα και καλύβια,
Χτίζουν πυργους και εκκλησιές,
Πού έχουν πόρτες, παραθύρια
Και ταβάνια και σκεπές.
Πού έχουν τέμπλα και στασίδια,
Πού έχουν σκάλες και σκολιά
Ν' ανεβω-κατεβαίνουν
Τά κατόγια και τ' ανόγια
Και τὰ λακατιά.

Γκάπ και γκόπ, θέλουν σκαμιά
Από φιλονορία.
Και καρέκλες νά καθήσουν
Και τραπέζια νά δειντήσουν.
Θέλουν πλόσκες πουργαριάς

Και μαστέλλα γιά νά πίνουν
Και ν' άρμέγουνε τ' άρνιά
Και κουρούπες γιά τὰ ζά.
Θέλουνε και κονοστάσα
Από καθαρή έβενά
Και Χριστούς και Ηεραγίες
Σύλινους στίς εκκλησιές
Θέλουνε και θυμιατήρια
Γιά νά καίνε τό λιβάνι,
Νά ξορκίζουνε τή μόρα.
Πού έρχεται τήν κακίαν ώρα.

Γκάπ και γκόπ, θέν όί κυράδες
Αργαλιός, σκουτιέ νά φαίνουν
Και χεράμια και σερωσιδια
Με ζωγραφιστά τὰ γτίδια
Και του 'Ημιό τού ποταμού,
Πού άπ' τόν Έσπερο έπικήθη,
Θέλουν σαΐτες και μιτάρι
Και δοντωτερά λανάρια,
Νά μιτάρουν, νά λανάρουν
Και διωστήρια γιά νά διάζουν
Και καρύλια και μισούρια,
Νήματα νά μισομυρίζουν
Και κλωστής νά καρουνιάζουν.
Θέλουν τσάμικα και χιουήμισες
Κι όί γλυκόθωρες κυράδες
Και τσιμπούκια νά καπνίζουν
Θέλουν όί χιτζάδες.

Θέλουν άπλασρά άπλαδάνια
Και πλαστήρια, τὰ φωμιά
Όί άμορφες νοικοκυρές,
Σέ γιοιτών πορημονές.
Νά ζυμώνουν, νά φουσκώνουν,
Νά καρώνουν και νά ιδρώνουν,
Θέλουνε και γιά τόν τρύγο
Τά διπλά τὰ πατητήρια,
Νά ποτάνε τό σταφύλι
Κορασές με ροδοχείλη,
Τό κρανί νά ξεχειλάει,
Γύρω νά μισοκοβόλιει
Νά μεθούνε, νά γελούνε
Και τόν κόσμο νά χαλούνε
Και νά στήρουνε χορούς
Παππαδίες με άμορφονιούς.

Γκάπ και γκόπ, τὰ πρωτοτάξια

βγάλανε μεγαλα ψάρια· στασου νά σού δώσω και μπαρμπουνάκια...τεφαρίκι!—Δέν τὰ θέλω!— του φωναζώ γώ γενατωμένος· δέ με γελάς έσύ, γώ θα πάω της μάνας μου μεγαλα ψάρια!... Δίπλα του ένας άλλος κατεργάρις ψαράς· πουλούσε και σπαθόψαρα, μιάμιση πήχυ τό ένο, πού τραβήκανε τὰ μάτια μου σά μαγνήτης—«Ε, μικρέ, μου φωναζει, γώ τάχω τὰ μεγαλα ψαρια, πού μεγαλα πού τό μπότ σου!—Ναί! Ναί! λέω γώ, γεμάτος χαρά, τούτα είναι τὰ πού μεγαλα ψάρια! Τέτοια θέλ' ή μάνα μου...Όσο και νά φώναζ' ό δικός μας ό ψαράς, πώς εΐτανε τὰ χειρότερα ψάρια, πώς δέν τὰ τρώγανε σπίτι μας, τού κάκου γώ έπίμενα νάν τὰ πάρω, ως πού τσακωθήκανε στο τέλος όί ψαράδες και τραβα με ό ένας τραβα με ό άλλος κοντέφανε νά με ξεμερδίσουνε!

— Σάν τίς γυναίκες πού πήγανε τό παιδί στο Μεγάλο Σολομώντα, έ;

— Απαράλλαχτα! Νίκησε ό κατεργάρις ψαράς και με τίς δυό σφάντζικες πού τούδωσα μου τὰ φώρτωσε όλα του τὰ παλιόψαρα, τρείς όκάδες πάνω κάτω, πού μόλις τὰ σήκωνα. Δέν είχα κάνει πέντε βήματα και τό δεξί χέρι μου, όπως προσπαθούσα νά τὰ σηκώνω ψηλα, νά μ'ην άκουμπούνε χα

μου, μούδιαιτε, μου κόπηκε, κι άναγκάστηκα νά τὰ βαστώ πότε με τ'όνα χέρι, πότε με τ'άλλο· σέ λίγο και τὰ δυό μου χέρια πέφτανε μουνδιασμένα κι ούτε μια σπιθαμή ψηλά δέν μπορούσα νά σηκώσω τὰ ψάρια· τί να κάνω; νά ρίξω τὰ ψάρια στον όμο μου εΐτανε μια σφή σκέψη, μά έλα πού φοβόμυκε νά λερώσω τήν καθαρή μου ποδίτσα, ότι κιόλας μου τήν έβαλ' ή μηχανή μου! Δέ χωράτευσ κείνη σά μ' έβλεπε λερωμένο...!Προτιμότερο μου φάνηκε νά τ'άφήσω νά σέρνουνται χαμου, γιατί, τούλάχιστο, τὰ μισά μονάχα θά λερωνόντανε, άπ' τή μέση και κάτω! Έπειτα μπορούσα νά τὰ πλύνω σέ καμιά βρύση πριν πάω σπίτι μου. Έτσι καταδικαστήκανε τὰ ψάρια νά σέρνονται, κι ως νά πάω σπίτι μου άφήσανε σημάδια σ' όλο τό δρόμο! Συλλογιστήτε πιά ότοι με βλέπανε τί γέλιχ κανανε... Σάν έφτασα σπίτι, τὰ ψάρια μου δέ θέλιν' άλεύρωμα, γενήκανε σπ' αλήθεια ψαρια του δρόμου! Τά κοίταξα καλά καλά και σά νά μ'ην τὰ γνώριζα. Πήγα και σέ μια βρύση, στη γειτονιά μας, κι άρχισα νά τὰ πλύνω. Σέ λίγο τὰ περίφημα κείνα ψάρια ως τή μέση τους εΐτανε λασπωμένα κι από κει κι άπάνου, ως τό κεφάλι, άλευρωμένα, κάτασπρα! Τί νά κάνω; θέλανε σωστή μπουγάδα! Ξεχνώ και ποδιές

και πανταλόνια, πιανω τὰ ψάρια μ' άπόραση κι άνοιγοντας όλη τή βρύση τὰ βαστώ από κάτω νά ξεπλυθούνε· δέν πέρασε πολυ ώρα και κάποιος μ' άρπάχτει άπ' ταυτί και τό στρεφογυρίζει, τὰ ψάρια πλάτς μου πέφτουνε κατ'αχμα!—Βρέ, θεοσκοτωμένο, τί χάλιχ είν' αύτά; μωρέ αύτό 'ναι τό ψωνιο σου, παναθεμά σε!...Γώ άρχίζω τὰ κλάματα· έ, έ, έ...σού δέ μούπες νά σού πάρω μεγαλα ψαρια; έ, έ, έ! και τώρα με χτυπάς! Π'ω τρώμαξα νάν τὰ φάω!... Τί νά π'η κ' ή μάνα μου ή κακομοίρα, πούφταιζε κι αύτή πιστεύοντας πως έγινε νοικοκύρης! Μ'ή π'ηρε μέσα λούττα, ποδιά, ρανέλλα, πουκαμισο, όλα τό νερό τὰ πέρασε· μου τίς έβρεξε κι αύτή πρώτα κ' ύστερα μ' άλλαξε, άφίνοντάς με νηστικό τό μεσημέρι γιά νά βρω γνώση. Για νά πώ τήν αλήθεια, όλοι μας μ'ήκανε νηστικοί, άφού τὰ ψάρια μου, όπως καταντήσανε, πέταχτήκανε στίς γάτες!...

— Περίφημα τὰ κατάρρες, γιατρούλη μου, από μικρός έκανες τὰ θηματά σου—είπ' ή κυρία Σεβαστή γελώντας.

— Τώρα, ύστερ' από...πότα είναι; έξήντα τρία σωστά χρονάκια...

— Α! μάς έρχγες τὰ δέκκ...

Τὰ τρικάρτα καράβια,
Στὸν Ὠκεανὸ νὰ φέρουν
Τοὺς θαλασσογυριστῆδες,
Γκάπ καὶ γκόπ καὶ τὰ καΐκια
Καὶ προσμένουν καὶ ξηδές.
Βάρκες θὲν οἱ σφουγγαράδες
Καὶ ξυλάρμενα οἱ ψαράδες,
Περγαντήρια οἱ περὶ τῆδες
Νὰ διαβαίνουν χαλαστῆδες
Σὲ νησιά καὶ πολιτείες.
Σπίτια νὰ πατοῦν καὶ πύργους
καὶ κονάκια καὶ ἐκκλησίες.

Γκάπ καὶ γκόπ, τὰ ματωλὶνα
Θέλουν οἱ τραγονοδιστάδες.
Τὰ λαοῦτα, τὶς κινδάρες.
Τὰ βιολιά, τοὺς ταμπονράδες,
Νὰ βοῶνε τοὺς τὶς κόρδες
Καὶ τὸ μέλι τοῦ σκοποῦ,
Στάλα, στάλα νὰ κυλάει.
Μέσα στὴν ψυχὴ νὰ πᾶει,
Σὲ γιορτές καὶ πανηγύρι,
Σὲ βαφτίσα καὶ σὲ γάμους
Νὰ παραίνουμε νὰ παίζουν,
Τοὺς πολέμους νὰ ἱστοροῦν,
Τὶς ἀγάπες νὰ λαλῇ ἐν,
Τοὺς χοροὺς νὰ συντροφεύουν
Καὶ νυφάδες νὰ χορεύουν.

Γκάπ καὶ γκόπ, οἱ ξυλοκόποι
Καὶ πεθαίνουν οἱ ἀθρόοποι.
Κάσες θὲν οἱ ἀφεντάδες,
Οἱ τρανοὶ καὶ οἱ βασιλιάδες,
Κάσες θένε καὶ οἱ ζητιάνοι
Κι ὁ καθεὶς θενὰ πεθάνει.
Θέλουνε σταυροὺς τὰ μνήματα
Καὶ κοντιὰ τὰ κατηλέρια.
Νὰ φωτίζουν καὶ νὰ δείχουν
Καὶ νὰ λὲν βουβά :
Ἐδῶ βρίσκονται θαμμένοι
Τῆς Ζωῆς οἱ νικημένοι.
Ποὺ σὺν ὄνειρο μᾶς νύχτας
Ἦρθαν καὶ ἔφυγαν γοργά.
Ἔτσι μιὰ φορὰ καὶ ἐμεῖς
Θὰ ταφοῦμε μὲς τῇ γῆς
Σάρκα καὶ κορμὶ περῶνε
Τὰ σκουλήκια γὰρ νὰ φῶνε,
Γκάπ καὶ γκόπ καὶ τὰ δειτρά

Ἔχουν τελωμὸ καὶ αὐτὰ,
Σὺν τοῦ. ἄθλιους βογγοῦν,
Πέφτουνε καὶ ξεφυχοῦν,
Γκάπ καὶ γκόπ, οἱ δειτροκόποι,
Τῆς Ζωῆς οἱ στρατοκόποι.

Μπασιάνα 1908.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΡΓΟ

Ἐπιτρέψατέ μου πάλι νὰ γράψω τὶς ἐντύπωσές μου, ἐντύψεις ἀπλοῦ θεατῆ γιὰ ἓνα ἔργο ρωμαϊκὸ ποὺ ἡ κριτικὴ δὲν τὸ ἐχτίμησε στὴν πρεπούμενη ἀξία του, τουλάχιστο κατὰ τὴν ἰδέα μου· μήτ' ἐγὼ ἔχω τὴν ἀπαίτηση νὰ γράψω ἀληθινὴ κριτικὴ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Χρηστομάνου, γιὰτὶ νομίζω πὺς εἶναι ἀπὸ κείνα ποὺ δύσκολα κρίνονται.

Ὁ Χρηστομάνος τὸ λείει σονάτα καὶ χωρὶς νὰ ἐξετάσουμε κατὰ πόσο εἶναι δικαιολογημένη ἡ ἀντίληψη τοῦ συγγραφέα, ἐμεῖς θὰ τὴν παραδεχτοῦμε καὶ ἔτσι θὰ βροῦμε στὸ δράμα μέσα τὰ συστατικὰ μιᾶς σονάτας δηλ. τὸ prelude τὸ adante καὶ τὸ finale, μὲ τὰ τρία φιλιά μοιρασμένα σὲ τρεῖς πράξεις· τὸ φιλί τῆς παιδιαρίσιας ζήλειας, τὸ φιλί τῆς ζήλειας τῆς καμωμένης γυναίκας μὲς' στὴν ἀκμή της, καὶ τὸ φιλί τῆς ἐτοιμοθάνατης.

Ἡ ζήλεια, ἡ ζήλεια ποὺ φυτρώνει μὲ τὴν ἀγάπη σὰ ν᾿ ἔθελε νὰ τὴ φυλάξῃ καὶ ποὺ καμμιὰ φορὰ μεγαλύνει τόσο ποὺ τὴν πνίγει, ἡ ζήλεια εἶναι τὸ θέμα τῆς σονάτας· πρέπει μάλιστα νὰ προστίσουμε πὺς τὸ θέμα εἶναι ὁλωσδιόλου εἰδικὸ, γιὰτὶ τὸ θέμα τῆς ζήλειας τὸ παίρνει μονάχα ἀπὸ τὴ γυναίκα ἀποψη· καὶ ἡ μουσικὴ εἶναι σὰ λόγια τὰ ποιητικὰ τὰ γραμμένα ἀπάνου σὲ νότες φανταστικές, νότες χαρμόσυνες καὶ λυπητερές, ἐνῶ τὰ φιλιά εἶναι ἓνα εἶδος leit-motiv τῆς μουσικῆς ποὺ σ' ὅλη τὴ σονάτα μέσα σπέρνουνε τὴ χαρὰ, τὴν ἀγάπη ἢ τὴ θλίψη καὶ τὸ θάνατο.

Στὴν πρώτη πράξη—στὸ prelude—δύο κοριτσάκια, δύο μαθήτρες ποὺ ξέρουν κάτι περισσότερο ἀπ' ὅ,τι νομίζει ἡ δασκάλα τους (διαβάζουν μυθιστορήματα!) ἀφίνουν τὰ παρβενικά κρεβάτια τους, κατεβαίνουν τὴ σκάλα τοῦ κήπου κρυφὰ καὶ κρυμμένες μέσα στὸ δροσερὸ καὶ φεγγαρόλουστο κήπο ἀρχίζουνε κουβέντα· κουβεντούλα πειγνιδιάρικη καὶ παιδιακίσις, τονισμένη σὲ νότες γλυκῆς, δροσερῆς καὶ καμαρωμένης, γέλια γεμάτη, χαρὲς, μικροαισθη-

ματα, πειράγματα, χειρονομίες καὶ φιλιά ἔχουν ἓνα μυστικὸ καὶ τὸ λένε καὶ τὸ ξαναλένε· γιὰτὶ καὶ οἱ δύο τους εἶδαν τὸν ἱππότη τους, τὸν ποθητὸ τῆς καρδιάς τους, ἐκεῖνου ποὺ τόσον κκερὸ τώρα κάθε νύχτα ἡ μορφή ἐφτερούγιζε μὲς' στ' ἄσπρα ὄνειρα τὰ τους· πὺς τὸν εἶδαν, τί εἶπ' ἐκεῖνος, τί εἶπ' ὁ Θεῖος, τί ἐμυρμούρισε ἡ δασκάλα, πὺς τὶς ἐκοίταξε, πὺς τὰ μάτια του ἐμπλεχτήκαν στὰ δικά τους, ποιά ἐπροτίμησε, ποιά ἐφίλησε—γιὰτὶ ἐφίλησε κιόλας τὴ μιὰ.

Οἱ ἀνυπόμονοι στὸ Θεατρο βρίσκουνε πὺς ὁ διάλογος τῶν δύο κοριτσιῶν εἶναι μακρινός· ὅσοι ὅλο καὶ περιπέτειες θέλουν στὸ θέατρο, καὶ νέα πρόσωπα καὶ σκηναὶ—ἄς πᾶνε στὸν κινηματόγραφο! Ἐδῶ ὁ συγγραφέας ἤθελε νὰ μᾶς μπάσῃ μὲς' στὴν ψυχικὴ κατάσταση τῶν κοριτσιῶν ἱσως λίγο κακοαναθρεμμένων, πύωναι καὶ λίγο ζωηρά, ἀλλὰ καὶ ἄθωα, μὲ δύο κοριτσιῶν ποὺ ἡ νιότη τὰ συνεπαίρνει καὶ ἡ φύση τὰ κυβερνᾷ. Ὁ χυμὸς τῆς ἀγάπης φουσκώνει τὰ στήθια τους μὲς' στὸ δροσερὸ καὶ φεγγαρόλουστο κήπο. Τί θέλετε ἄλλο νὰ πύωναι παρὰ τὴν ἀγάπη τους;

Ἡ μιὰ φοβιτσιάρρα, ἡ ἄλλη τολμηρότερη καὶ οἱ δύο ἄθωες καὶ ἀνήξερες, δὲν καταλαβαίνουν ἀπὸ ζήλεια καὶ περιμένουν τὸν πολυκαταπλημένο τὸν εὐελπί, ποὺ σὲ λίγο νά, καὶ προυνάξεται πίσω ἀπὸ τὸ φράχτη μὲς' στὰ κλαδιά, ἀγῶρι ποθητὸ καὶ ὄνειρεμένο. Καὶ τότες ἡ μιὰ ἡ προτιμημένη πᾶει θαρρετὰ καὶ ἀνήξερα καὶ λείει τὸν ἔρωτά της, τὸν παιδιαρίσιο ἔρωτα ζυμωμένον μ' ὅ,τι ἐδιάβασε στὰ μυθιστορήματα. Κ' ἡ ἄλλη χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ζηλεύει καὶ κλαίει. Κ' ἐδῶ γίνεται μιὰ σκηνή, ἓνα τριῖο θεατρικὸ μαστορεμένο μὲ φρέσκια ἀγάπη καὶ χαρὰ ἀπὸ τὸνα μέρος, μὲ λαχτάρα καὶ κλάψες ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ στὸ τέλος σφραγίζεται ὁ ἔρωτας τῆς μιᾶς μ' ἓνα φιλί, ἐνῶ ἡ ζήλεια τῆς ἄλλης σὺν τὴν ἡχὴ ξεσπάει σὲ κλάμματα καὶ τότες στέρνει καὶ ἐκείνη ὀπίσω ἀπὸ τὰ δειτρά ἓνα φιλί, ἓνα κρυφὸ φιλί, τὸ πρῶτο ἄνομο φιλί.

Ἡ δεύτερη πράξη δείχνει ὅλη τὴν τέχνη τοῦ συγγραφέα—εἶναι τὸ adante τοῦ ἔργου· πρῶτα ἡ συζυγὴ καὶ εὐτυχία στὸ γυριστὸ ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ γάμου μὲ νότες χαρούμενες πλατεῖες καὶ πεταχτές, ἐνῶ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ξεπετιοῦνται ἄλλες πρκατνες, μισοκρυμμένες, λυπητερές ποὺ προλένε τὸ θάνατο τῆς Δόρας μὲ τὴ βῆχά της.

Σὲ λίγο ἡ ἀχρησμένη τῆς φιλανθείας ποὺ ἔσπει μέσα στὴν ψυχὴ της τὸν ἄνομο ἔρωτα ξεσκακεῖται.

— Ἐξήντα τρία σωστά!... Γραφτό μου εἶτανε νὰ τὰ ἰδῶ πάλι τὰ ἴδια ψάκια, μὲ λίγο πιὸ μικρὰ πὺς κείνα τὰ παιδιακίσια μου· εἶπα νὰν τὰ πᾶρω γιὰ νὰ δοκιμάσω γέρος, τουλάχιστο, τὴν οὐσία τους, σὰ δὲν εἶχανε τυχερὸς νὰ τὰ γευτῶ τότες!

— Τελί, δὲν ἔχει ὁ γιγτρὴς στὶς ἱστορίες του!

— Δὲν πιστεύω νάχουνε καλὸ κρέας τὰ ψάκια σου....

— Σὺν τοῦ μπκαλιάρου μοιάζει, μοῦπανε· θὰ σὰς στελῶ δα τὸ μεζέ σας καὶ ἔγνοια σας!

Θαρρὸ πὺς ζυγώνουμε τὸ κανάλι.... βλέπω καὶ φεύγουμε ἀπ' τὰ κρογιᾶ....

Ὁ δρόμος ἀπ' τὸ Λουτράκι ὡς τὸ Κανάλι εἶναι ἄνω κάτω, ἐδῶ λακκούβες καὶ παρέκει σωροὶ ἀπὸ λιθάρια, ὅπως εἶναι οἱ πιότεροι δρόμοι μᾶς στὶς ἐπαρχίες· σὰ φυσοῦνε κείν' οἱ φουβεροὶ ἀγέρηδες τοῦ Λουτρακίου, βλέπεις ἀπὸ μακριὰ νὰ σηκώνεται, σὰ σύφωνας, ἓνα σύννεφο καὶ νὰ τρέχῃ σ' ὅλο τὸ δρόμο, πέρα πέρα, κρύβοντας γιὰ πολλὴ ὥρα ὅ,τι βρῇ μπροστά του. Ἡ Ἀθηναϊκὴ σκόνη μπροστά σὶ καὶ νη φαίνεται παιγνιδάκι! Ὁ δρόμος σ' ἀρκετὸ διάστημα ἔχει δίπλα τοῦ δεξιὰ τὴ θάλασσα, καὶ ζερβά κατὶ παλιοχώραφ, ποὺ καὶ ποὺ κανέν' ἀμπελάκι ζαρωμένο, μὲ τὸ καλυδῶσιτό του. Ὅσο πρὸ-

χωράμε στὸ κανάλι, ὁ δρόμος γίνεται κατὰ καλῆτερος, πιὸ στρωτός μὲ εἶναι λίγο ἀνηφορικός· χάνουμε πᾶ τὴ θάλασσα καὶ ἔχουμε δεξιὰ καὶ ζερβά βουνὰ πὺς χῶματα, ἐπιχωματώσεις, ποὺ λένε· σὺν κιντεῦουμε νὰ φτάσουμε στὸ κανάλι καὶ φαίνεται ἀπὸ μακριὰ ἡ θάλασσα, σὺν ποτάμι, ἀρχίζει ἓνας κατήφορος ποὺ φέρνει ἱσὶς ἱσὶς στὸ πέρασμα, στὴ με γάλη σκεδία ποὺ παίρνει ἀνθρώπους, ζῶα, κάρρη κατλ. καὶ τὰ μεταφέρει στὴν πέρα μεριά τοῦ καναλιού. Τὸ κανάλι στὸ ἐμπάσμα τοῦ εἶναι πλατύτερο, ἀνοίγεται, σκηματίζεται σὰ στρυγγυλὸ λιμανάκι, κλεισμένο ζερβόδεξά μὲ μῶλο καὶ φωτισμένο καὶ ἀπ' τὸνα μέρος καὶ ἀπ' τὸ ἄλλο μὲ χρωματιστὰ φανάρια, κόκκινο καὶ πράσινο. Πιὸ μέσα στενεύει τὸ κανάλι καὶ γίνεται μικρό, ποὺ τὰ μεγάλα βαπόρια δὲν μποροῦνε νὰ τὸ περάσουνε. Μεγάλια βουνά, μὲ τὸ παχαῖρι, λές, κομμένα, τὸ κλείνουνε καὶ ἀπ' τὶς δύο μεριές, κατὶ ἄγριο δινόντάς του τὴ νύχτα· ψηλά, μὲς' στὴ μέση, ἓνα γεφύρι σιδηρόδρομου ζυγώνει τὰ δύο βουνὰ καὶ πλέοντας κανεὶς θαρρεῖ πὺς θάκουμπήσουνε τὰ κατάρτια στὸ γεφύρι· καὶ ἐμὼς εἶναι τὸσο ψηλά! Τὰ πλάγια τοῦ καναλιού στὸ στενότερο μέρος εἶναι μολωμένα καὶ ἔχουνε, ριζοβουνιά ριζοβουνιά, στενὰ πλακοστρωμένα πεζοδρόμια· ἔτσι καὶ μὲ

τὰ πόδια μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ περάσῃ ἀπὸ τὴ μιὰ τοῦ ἄκρη ὡς τὴν ἄλλη. Τὴ νύχτα φωτίζεται μ' ἡλεκτρικὸ φῶς. Τέτοιο εἶναι, μὲ λίγα λόγια, τὸ Κανάλι τῆς Κόρινθος.

Ἡ ἄμαξα στάθηκε καὶ σὲ μιὰ παρακούλα, ποὺ μένουν τῆς σκεδίας οἱ ἐργατῆς. Ἡ σκεδία εἶναι, νὰ πύμε, κατὰ μεγάλο, τετράγωνο, πλατὺ, ἱσὶς, ποὺ κλείνεται δεξιὰ καὶ ζερβά μὲ κάγκελλα μὲ μπρὸς καὶ πίσω εἶναι λεύτερο. Κατὰ τὴν ἔχουν ἀραχμένη σύριζα στὴ στεριά, ἔρχεται ἱσὶς ἱσὶς μὲ τὸ δρόμο καὶ μὲ πολλὴ εὐκολία οἱ ἄμαξες μπαίνουν καὶ στέκονται πᾶνω τῆς. Κόσμος ὁλοκληρὸς βρέθηκε μαζί μὲ τοὺς φίλους μας, κάρρα, λεωφορεῖα, γκιδούρια φορτωμένα, χῶρια καμιά τριανταριά πεζούς....

— Βρὲ γιὰ τὸ Θεό! Μ' ὅλους αὐτοὺς θὰ ταξιδεύουμε; θαρρὸ δὲ εἶν' ὁλότελα ἀκίντυνο τὸ πρᾶμα—εἶπ' ἡ μάχη τοῦ Πύκων, βλέποντας φοβισμένη κείνο τὸ σούσουρο....

— Ἀμ τί φόβος εἶναι, κερά μου! ἄλλες φορὲς βλέπεις πιότερο ἄσκει....μπᾶς καὶ θὰ παλαίψουμε μὲ φουρτῶνα;—εἶπε κάποιος ἐργάτης, ποὺ ταχτοποιοῦσε τὶς ἄμαξες, πὺς νὰ σταθοῦνε.

— Δὲν τὰ ξέρω γῶ αὐτὰ! Δὲν κάθουμαι πᾶνω στὴν ἄμαξα, θὰ κατεβῶ κάτω.... Μπᾶ! Ἔτσι νὰ

σε μιὰ σκηνή έρωτική ὁ Φαίδης τῆς λείει τὴν ἀγάπην του, ἐνῶ ἐκείνη μόλις κρυσταίνεται νὰ μὴν τὸ πῇ μὲ τὰ χεῖλιά της, ἀλλὰ τὸ λείει μὲ τὴ στάση της. Κι ἀπάνου σὲ τέτοια τρομερὴ ξεμυστέρωση ἀνυποψίαστη ἡ Δόρα τοὺς πιάνει· ὅλα τὰ καταλαβαίνει. Κλαίει καὶ γελά. Μὰ θέλει νὰ βάλῃ τὸ χέρι στὴν πληγὴ τὴν ἀνοιχτή. Θέλει νὰ τοὺς δῇ νὰ φιληθοῦν. Καὶ βεβαιωμένη πιά γιὰ τὸν έρωτὰ τους, ἄγριον ἀνδρικότικον, λάγνον, παίρνει τὸ φιλὶ τοῦ ἀντρός της ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς ἀντιζήλου της. Νά, τὸ δεύτερον φιλὶ, τὸ φιλὶ τῆς γυναίκας τῆς ζηλότυπης, ποὺ κλεῖ τὴ δεύτερη πράξιν.

Εἶπανε πὼς ὁ Χρηστομάνος τῶκλεψε ἀπὸ κάπου ἐκεῖνο τὸ φιλὶ· μπορεῖ· ἀλλὰ κ' ἐκεῖθε ποὺ τῶκλεψε, πῶς κλεμμένο εἶπανε ἀπὸ τὴ φύση. Τί μᾶς παρὰ ζεῖ ἐμᾶς· καὶ τίς λέξεις ποὺ μεταχειρίζεται, καὶ τίς φράσεις καὶ τὴν πλοκὴ καὶ τὴ θεατρικὴ ἐπιστήμη, βέβαια πὼς ὁ Χρηστομάνος τὶς ἔκλεψε ἀπὸ ἄλλους (ἐφοῦ μιλάμε σὰ Ρωμιοί). Μὰ κι ὅλοι μᾶς ἐκλίψαμε ἔτσι τὴν ἀνατροπὴν μᾶς, καὶ μόνο ὁ Ὑπεράνθρωπος, ποὺ ἀπὸ κανέναν δὲ θὰ κλέψῃ τίποτα, δὲν ἀνακαλύφθηκε ἀκόμη.

Νά τώρα καὶ ἡ τρίτη πράξις: Εἶναι τὸ φινάλε εἶναι ὁ θάνατος καὶ ἡ ἐκδίκησις. Μὲ νότες μονότονες καὶ λυπητερές φαίνεται ἡ ἀρρώστεια καὶ ἡ ἀπελπισία, ὁ Χάρος τριγυρίζει στὸ σπῆτι, σὲ λίγο ἡ νεκρώσιμη καρπᾶνα θὰ κλάψῃ τὴ ζωὴ τῆς Δόρας. Τὸ ξέρι ἐκείνη, ἀπὸ τὸ γιατρὸ ἔκουσε τὴν καταδίκη της· καὶ τώρα, σὲ μιὰν ἀναλαμπὴ ζωῆς, σπαράζει ἡ ψυχὴ της· τὸ λογικὸν της συμμαζεύεται ὅλο σὲ μιὰ ἰδέα, πὼς νὰ πιτύχῃ ὁ ἄντρας της, ὁ ἀγαπημένος της, ὁ ζηλευτός, νὰ μὴν παντρευτῇ μὲ τὴν φιλενάδα της. Ἡ ζήλεια της θέλει νὰ νικήσῃ τὸ θάνατον. Μὴ ἀγωνία ξεμολογᾷ τὸν ἄντρα της, ἔομολογᾷ τὴ Διάναν, βεβαιώνει γιὰ τὴν ἀγάπην τους, κάνει πὼς δὲν καταλαβαίνει· τοὺς βάζει νὰ φιληθοῦν, κ' ἐκεῖ πού'ν ἀγκαλιασμένοι σκοτώνεται στυφνωμένη μὲ ἄσπρα ρόδα. Ἡ πιστολιά ποὺ πῆρε τὴ ζωὴ τῆς Δόρας χωρίζει τοὺς ἄλλους δυὸ γιὰ πάντα, τὴ στιγμή ποὺ οἱ καρδιές τους ἐλαχτάρησαν ἀπὸ πόθους καὶ ζήλους. Καὶ τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον φιλὶ, εἶναι τὸ ἐκδιλητικὸν φιλὶ τῆς γυναίκας τῆς ζήλειας.

Τὸ ἔργο τοῦ Χρηστομάνου εἶναι γραμμένο μὲ μιὰ τέχνη λεπτὴ ποὺ μονάχα καρδιὰ γυναικεία μπορεῖ καλὰ καλὰ νὰ νοιώσῃ. Εἶναι κέντημα δαντέλλας ἐκλεκτῆς καὶ σπάνιας ποὺ ὁ καθένας θαμάζει δὲ ταν τὴ βλέπει στὴ σκηνή, μὰ ποὺ γιὰ νὰ τὴν κα-

ταλάβῃ χρειάζονται μάτια μαθημένα ἀπὸ ἐκζητημένη καὶ αἰθέρια ὁμορφία. Τότες μονάχα ἡ ψυχὴ μᾶς συνεπαίρεται ἀπὸ τὴ φανταχτερὴ μουσική, ποὺ μὲ νότες χαρμόσυνες καὶ λυπητερές δηγιέται ὅλη τὴ γυναικεία ζήλεια.

Καὶ μῆς χωρὶς νάχομε τὴν ἀπαίτηση νὰ καταλαβαίνουμε καλλίτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, μένουμε μαγεμένοι, χωρὶς νὰ ξέρομε τί νὰ θαυμάσουμε περισσότερο, τὴν τέχνην τοῦ συγγραφέα ἢ τὴ λεπτὴ ἐμπνευση.

ΟΥΝΤΙΣ

ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ

Ἀπ' τὶς ἐφημερίδες μαθαίνω πὼς μερικοὶ σφτάδες στὴν Πόλιν τοιχοκολλήσανε στοὺς δρόμους γιὰφτάδες (προκηρύξεις) ἐναντίον τοῦ Σεῖχουλίσλαμ, γιατί, λέγουν οἱ σοφολογιώτατοι, θέλει νὰ με ταφράσῃ τούρκικα τὸ Κοράνι ποὺ νὰ τὸ νοιώθῃ καὶ ὁ λαός.

Ὁ σοφτὰς εἶναι σὰν νὰ ποῦμε μωχμεθανὸς φοιτητής: Ὁ Σεῖχουλίσλαμ εἶναι θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τοῦ μουσουλμανισμοῦ, πατριάρχης, ὅπως θὰ λέγαμε ἐμεῖς. Τέλος τὸ Κοράνι γιὰ τοὺς μωχμεθανούς εἶναι ὅ,τι γιὰ μᾶς τὸ Εὐαγγέλιο. Προσέξτε τώρα μιὰν ἐνέλιπστη ἀνκλογία ποὺ βγάζω.

Στὰ 1902 ὁ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῆς Ἑλλάδος νόμισε πὼς κι ὁ λαὸς εἶχε δικίωμά νὰ νοιώσῃ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ δὲν ἐναντιώθηκε σὲ μιὰ μετάφρασιν σὲ ἀτλή γλῶσσα. Σηκώθηκαν ὅμως στὸ πόδι οἱ Ἕλληνες σοφτάδες, οἱ φοιτητὲς· δηλαδὴ, καὶ αἰματοκύλησαν τὸν κόσμον.

Ἐκεῖνο ποὺ ἐκαμαν' τότε στὴν Ἀθήνα οἱ σφτάδες τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, κάμουν σήμερα οἱ σοφτάδες τῶν μενδρεσέδων στὴν Πόλιν. Σφτάδες καὶ σοφτὰδες τὸ ἴδιον πράμα, μὲ τὴν ἀσήμεντη διαφορὰ ποὺ ἐκεῖνοι ἐκεῖ εἶταν ἀπερίτμητοι καὶ αὐτοὶ ἰδῶ εἶναι ἀπεριτετμημένοι τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας. Ὅ,τι τύφλα δηλαδὴ ὅ,τι μούντζα.

(Ἀπὸ τὸν «Κόπανο» τῆς Σμύρνης).

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα ἀρ. 8.—Γιὰ τίς Ἐπαρχίες ἀρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν ἀρ. 10.

Γιὰ τίς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρεῖς (2 ἀρ. τὴν τριμηνία) συντρομίες.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στείλει μπροστὴ τὴ συντρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια, Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρομίου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ρωμιοὶ καὶ Βούλγαροι παπάδες—Οἱ κληρονόμοι τοῦ Μιγάλου Ἀλεξάνδρου—Ἀκυρες—Ἐνας ἐθνικὸς καημὸς—Οἱ μαλλιαροὶ ζόντες—Μιὰ φιλικὴ σύστασις.

ΕΞΟΧΑ ἔγγραφα ποὺ δημοσιεύει τώρα τελευταῖα ὁ κ. Φρ. Βιεβίλης γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Πόλης στὴν «Ἀκρόπολιν». Ὅστες κρύβει τίς πληγές μας, ὅστες χαδεύει τίς ἀδυναμίες μας. Γυμνὰ μᾶς τὰ παρουσιάζει τὰ πράματα καὶ ἔσπερα τὴ βορβοροφώνῃ τὴν Ἀλήθεια—καὶ μᾶς κάνει νὰ πονᾶμε, μερικὲς φορὲς καὶ νὰ ντρεπόμαστε γιὰ τὰ χάλια μας, μὰ τόσο τὸ καλύτερον, ἀφοῦ μοναχὴ ἀκούγοντας τὴν ἀλήθειαν θὰ μπορέσουμε νὰ ζυτνήσουμε μὴ μῆρα καὶ νὰ δουλέψουμε ἀθροωνώτερα καὶ ἐθνικώτερα.

Στὴν Πόλιν (λέει ὁ κ. Βιεβίλης στὸ ἔγγραφο τοῦ τῆς Τετάρτης) ὑπάρχει ἡ μεγάλη Βουλγαρικὴ ἱερατικὴ σχολὴ μὲ 250 μαθητὰς· ὅλοι αὐτοὶ, ἅμα τελώσαντι τίς σπουδὰς τους ἔχουν ὅσην ἔτοιμη, στέλλονται στὴ Μακεδονία, ἐνῶ οἱ δικοὶ μας πετιοῦνται σινοὺς δρόμους ἔρημοι καὶ ἀπροστάτευτοι. Ἀπὸ τὴ δική μας ἱερατικὴ σχολὴ βγαίνουν σχολαστικοὶ παπάδες, μὲ τὸ περιφρημὸν ἐκπαιδευτικὸν μας σύστημα, ἐνῶ ἀπὸ τὴ Βουλγαρικὴν σχολὴν βγαίνουν πατριῶτες καὶ ἱεραπόστολοι τῆς Βουλγαρικῆς Ἰδέας.

Διαβάζοντας κανεὶς ἔγγραφα τοῦ κ. Βιεβίλη πᾶσι νὰ πιστέψῃ καὶ νὰν τὸ φωνάζῃ κιάλας, μὴ κίντυνῃ νὰ τὸν ποῦνε καὶ προδοτὴν, πὼς δὲ θὰ ζημιωνοῦμε καθόλου ὅν ἀρχινοῦμε νὰ μιμούμαστε σὲ μερικὰ πράματα τοὺς Βουλγάρους.

ΔΥΟ ἀξιολύστοι κύριοι ἐνεδεικνόμενοι προχέτες τὸ βράδι τὴν δὲδ Προστατεῖον τὰ λέγανε σὰν καλοὶ Ρωμιοί. Ἦως γιὰ νὰ νοιώθῃ ἡ δρεξὴ τους περισσότερο.

κανοῦνε τᾶλογα τρέχουμε νὰ βροῦμε τὸν πάτο τοῦ καναλιου!

— Πῶς τὸ κάνεις, χριστιανή, νὰ μάψῃς μοναχό, ὕστερα πὸ τόσων χρόνων φιλικῶν κατὰ δὴ καντὰ μου, μαζὶ νὰ πεθάνουμε! Νὰ κατεβῶ, ξέρεις, ἐγὼ καὶ νὰν ἐκὼ ξανά θέλω βραχιλικά ἔξοδα! μουρμουρίζ' ὁ γιατρὸς κλαψαρίζει καὶ τὰ παιδιὰ σκάσανε στὰ γέλια!

— Δὲν εἶναι γιὰ χωρατὰ, γιατρέ, αὐτὰ τὰ πράματα!

— Οὐφ! οὔτε ψιτὴ πιά δὲν τρώγεται, οὔτε βραστή! Ὅλα τραγικὰ τὰ κάνεις, ὅλα τὰ παίρνεις στὸ σπουδαῖον!

— Νά! γὰρ δὲ φοβᾶμαι, κύριε γιατρέ, δὲς με πὼς στέκομαι! φώναξ' ἡ Μαριώ, δίπλα στὸν ἀμμάξον κορδωμένη.

— Καλέ δὲ θυμάσαι, γιατρέ, τί γράφανε τίς προάλλες οἱ ἐφημερίδες; Κάνε μου τὴ χάριν, ἀμμάξον, καὶ κατέβα νὰ κρατᾷς τᾶλογα... Δὲν τῶχο σκοπὸ νὰ πνιγῶ μαζὶ μ' ἕνα κολασμένο!

— Καλά, καλά! Θὰ σ' τὸ πληρώσω!

Πάνου στὶς κουδέντες ξεκίνησ' ἡ σκεδία σιγὰ σιγὰ, σὰ χελῶνα. Δυὸ τρεῖς ἐργάτες, γέροι θαλασσολόχοι, τραβούσανε μιὰ γερὴ ἀλυσίδα, ποῦτανε

τεντωμένη στὸ πλάγι της, κ' ἡ σκεδία κούτσα κούτσα πήγαινε. Ἡ ἀλυσίδα ἐρχόταν ἀπ' τὴν πέρα μεριά, ὅπου εἶτανε τυλιγμένη σ' ἕνα εἶδος μαγκανιού, καὶ περνοῦσε τὸ κανάλι βυθισμένη στὴ θάλασσαν ὡς νὰ φτάσῃ στὴ σκεδία· ὅσο τὴν τραβούσαν οἱ γέροι, τόσο ζετυλιγόταν ἀπ' τὸ μαγκάνι, δίνοντας ἔτσι τὴν ἀργὴ ἀργὴ κίνηση τῆς σκεδίας...

— Ἀχ! δόξα σοι ὁ Θεός! Νὰ σὰς πῶ τέτοιο ταξίδι κάλλιον νὰ μοῦ λείπῃ! — φώναξ' ἡ κυρία Σεβαστή, ἀνασαίνοντας πιά σὰ φτάσανε πέρα.

— Πέντε λεπτὰ κάναμε, χριστιανή, καὶ κάνεις ἔτσι;

— Γιὰ μιὰ στιγμή ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ χαλάσῃ!

— Δόστε κάτι στοῦς γέρους, γιὰ τὸν κόπο τους, καὶ δρόμο!

Ὁ δρόμος πέρ' ἀπ' τὸ Κανάλι, ὡς τὴν Κόρινθον, δὲν ἔχει τίποτις τὸ ἀξιόλογο. Στὸ ἐμπασμα τοῦ καναλιου χτίστηκε ἡ Προσειδωνία, χωριουδάκι μὲ λίγα σπίτια γιὰ τοὺς ἐργάτες τῆς ἐταιρίας καὶ τὰ πρεποῦμενα γραφεῖα. Παρέκει βουνὰ ξερὰ, γεμάτα γκρεμνοὺς, λοξοκομμένα γιὰ τὸ δρόμο, ποὺ θυμίζουν λίγον τὴν Καστέλλα τοῦ Φαλήρου. Κοντὰ στὴν Κόρινθον χωράφια μὲ καλαμπόκια καὶ μπουστάνια. Ὁ ἀμαξωτὸς δρόμος σταυρῶνεται μὲ τὸ σιδηρόδρομον καὶ

μπρὸς στὴν Κόρινθον περνάει διπλὰ πρὸς τὸ σταθμὸν της, μεγάλο, κεντρικὸ σταθμὸ, μ' ἀποθήκες γιὰ βαγόνια καὶ μηχανές. Ἡ Νεὴ Κόρινθος ἔχει καλοὺς δρόμους καὶ κάμποσα ὁμορρα σπιτάκια, ὅπως λέν Ἀθηναῖοι, μὰ δίχως τάξιν καὶ γούστο δῶθε καθε ριμμένα μαζὶ με χωριατόσπιτα. Οἱ φίλοι μας περᾶσανε τὴν δεινροφυτεμένη πλατείαν της, βγήκαν κάτω στὴν ἀκρογιαλιά, ὅπου καμαρώσανε π' ἀγνάντια τὸν ἀγαπημένο τους Κᾶβο, καὶ τραβήξαν ὅστες τὸ δρόμο τῆς Παλιᾶς Κόρινθος. Ὁ δρόμος αὐτὸς περνάει μὲς ἀπὸ τὰμπέλια κ' ἡ ματιά σου ἀνκαπύεται στὴν κατὰπράσινη κεινὴ θάλασσαν· ξεπετιοῦνται μὲς σ' ἄμπέλικα τὰ κλήματα· φουντωτὰ, φουντωτὰ, στὴ σειρὰ βελμένα, σὰν κοπελλοῦδες δεινροφυτεμισμένες στὸ χορὸ. Δὲν εἶναι τὰ φράγκικα κλήματα, τὰ κιτρινωμένα, τάρωστικα, ποὺ μαρναίνει τὴ θεωρίαν τοὺς ὁ περονόστωρος κ' ἡ φυλλοζήρα· ἔχουνε τὴ δροσιὰ τῶ βουνῶν μας, τὴ ζωντάραν τοῦ ἡλίου μας, τὴ λεβεντιά, θάρρεϊς, τὸν παλλικαριῶν ποὺ τὰ τρυγᾷ! Δὲς τα κείνα τὰ γερὰ κλήματα, τὰ πλατύφυλλα, ποὺ σηκώνονται σὰ δειντροκίκα, κρεμνώντας κάτω κατωρούς βλαστὸς καὶ σὲ κάθε τους κλαράκι κρύβοντας κ' ἕνα λιανόρρωγο σταφύλι· εἶναι ἡ κεχλιμπρένια μας σταφίδα, τὸ καμάρι τοῦ

— Δὲν πρέπει, ἔλεγε ὁ ἕνας, νὰ πελπιζόμεστε, φίλε μου. Θυμήσου πῶς στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὁ Ἑλληνισμὸς κατὰχτησε ὁλόκληρον τὸν κόσμον... Γιατὶ νὰ μὴν ξαναγίνει τὸ ἴδιο θάμα καμιά μέρα;

— Ἐχεις δίκιο. Οἱ αἰῶνες ἀντιγράφουν ἀλλήλους!... παρατήρησε ὁ δεύτερος, ροφώντας μ' ἐνθουσιασμὸ τὸ ἐθνικὸ αὐτὸ ραλί.

Καὶ κάποιος τρίτος ποὺ βάδιζε πλάι τους καὶ τοὺς ἀκουγε, συλλογίστηκε:

— Θεὸς σχωρὲς! τὸνε τὸ μακαρίτη, μὰ στὴν ἐποχὴ του οὔτε Ἑγγλέζικοι στόλοι ὑπάρχανε, οὔτε Βουλγάρικες λόγχες.

*

ΑΚΥΡΩΘΗΚΑΝΕ αἱ ἐξετάσεις τῶν Εὐελπίδων καὶ ξαναγίκανε καινούριες. Γιὰ ν' ἀκυρωθοῦνε, πᾶν νὰ περῶν εἴτανε σωστά τὰ παράπονα τῶν παιδιῶν ποὺ ἀποκλειστήκανε, πῶς οἱ καθηγητὲς φερθήκανε μεροληπτικῶς, καὶ πῶς τὸ Ὑπουργεῖο θὰ πείστικε γιὰ ὅλ' αὐτὰ καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἀκύρωσιν.

Καλὰ ὅλ' αὐτὰ. Μὰ δὲν ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν καὶ κείνοι ποὺ ἐδικήσανε, γιὰ νὰ πᾶν πᾶς ἐπιτέλους καὶ αὐτὴ ἡ ἀηδία, νὰ γίνονται διαγωνισμοὶ καὶ ἐξετάσεις καὶ ν' ἀκυρώνονται ὁλοένα γι' ἄδειες καὶ μεροληπτικὰς;

*

ΚΥΡΙΕ Θεοτόκη, νὰ ζήσεις, δώσε πιά τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Δικαιοσύνης στὸν κ. Λομπάρδος ποὺ τοῦ τόταξες, νὰ βροῦμε πιά καὶ μεῖς οἱ ἔσχατοι τὴν ἡσυχίαν μας!

Κάθε λίγο καὶ λιγότερο, κάτου ἀπὸ μιὰ σοβαρὴ εἰδηση, πῶς πῆρε δηλ. ἡ Αὐστρία τὴ Βασίλειαν, πῶς ἔγινε ἡ Βουλγαρία Βασίλειον ἢ πῶς κήρυξε ἡ Κρήτη τὴν ἑνωσὴν της, θὰ διαβάσουμε μὲ παχιά ψήφια τυπωμένη καὶ τὴν ἐθνικὴν εἰδηση πῶς γίνεται ἢ δὲ γίνεται ἢ ποτε γίνεται ὁ κ. Λομπάρδος Ὑπουργός. Μὰ εἶναι κατάστασις αὕτη, γιὰ δοῦμα τοῦ Θεοῦ, ὁ κόσμος νὰ καίγεται καὶ μεῖς νὰ μὴν ἀλλάζουμε χαρὰ;

*

ΜΙΑ εἰδηση σπουδαία ἀπὸ τοὺς «Καιροὺς» τῆς περασμένης Τετάρτης:

«Ὁ ἕτερος τῶν ἐπιθεωρητῶν κ. Σκελλάριος ἐπιστρέφων ἐκ Παρισιῆς ὅπου μετέβη δι' ἀνακρίσεις, θὰ μετεβῇ εἰς Ὑδραί πρὸς ἐνέργειαν ἀνακρίσεων κατὰ τοῦ ἐκεῖ συρράχου κ. Σουρέα (Κύριον Παρέρτου) μαλλιαρίζοντος ὡς γνωστὸν κατὰ τὸν ἐπὶ ἐκείνῳ διὰ τοὺς μαθητάς».

Ἡ ἐξωφρενικὴ αὕτη εἰδηση μποροῦσε νὰ τελιώνει καὶ ἔτσι:

«Μετὰ τὴν Ὑδρην ὁ ἕτερος τῶν ἐπιθεωρητῶν κ. Σκελλάριος θὰ μετεβῇ εἰς Παρίσιον, ὅπου ἐνεργήσει, ἐντολῇ τοῦ κ. Ἐτάρ καὶ τοῦ κ. Πάπ, ἀνακρίσεις κατὰ τοῦ ἐκεῖ καθηγητοῦ κ. Ψυχάρη μαλλιαρίζοντος ἐπιζημίως καὶ διδάσκοντος, ὡς γνωστὸν, εἰς τοὺς Γάλλους σπουδαστάς τῆς «Σχολῆς τῶν ζωγραφῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν» τὴν ζωσαν γλῶσσαν καὶ οὐχὶ τὴν τεταρτιευμένην καὶ ἀναποθνευμένην ἐν ταῖς ἐπισήμοις νεκροθήκαις, αἵτινες καλοῦνται «ἐδιδασκτικὰ προγράμματα» τοῦ Ἑλλ. Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Κατ'»

Μωριά! Δέστε κεῖνα παρέκει τὰ χαμηλότερα μὰ πιὸ φουντωμένα, ποὺ γέρνουν κάτω τὰ κλαριά τους, σὰ νὰ θένε νὰ κρύβουν στὴ γῆ τὸ θησαυρὸ ποὺ γεννήσανε! εἶναι οἱ ντροπαλοὶ ροδῖτές μας, τὰ ζαχαρένια ραζακί, τὰ μοσχομυριτάνια μας ἀγούλατά... Κι ἀδερφομένους μὲ τὰ κληματα οἱ σκυῖες, πανοὺ στὰ χαντάκια φυτεμένες, ἰσκιώνουν τῶν ἀνιψιῶν τὴν ἄκρη, χύνοντας τρυγῶν τὴν παρὰ ξένη μυρουδιά τους. Στὴ μέση τῶν ἀνιψιῶν μικρὰ σπιτάκια χωριάτικα, ποὺ καὶ ποὺ κανένα καλύτερο χωραῖον νοικοκύρη. Ἡ ἄμαξα, μὲ τοὺς φίλους μας σταθῆκε σ' ἕνα μέρος πολὺ ὁμορφ. Οἱ σκυῖες ἀπὸ πάνω τους ἀπλώνανε τὰ κλωνάρια, φρετωμένα σῦκα, σκαστά, μεγάλα, βασιλικότυπα. Οἱ τοῖντζικας, μὲς' στὰ φύλλα κρυμμένοι, ἀποχαίροντοσ' ἀποσταμένους τὴν ὕστερος ἀντιφωγγίαν τοῦ ἡλίου, ποὺ πέρα στὴ θάλασσαν βασιλεῦσε. Στὸ πλάγι τους ἀπλώνονταν τὸ καλύτερο ἀμπέλι τῆς ἐπαρχίας, ὅπως ὁ ἄμαξας τοὺς ἔλεγε. Πήγαινε κάτω καὶ κάτω, ἔφτανε στὴ θάλασσαν, ἔχοντας στὴ μέση ἐν' ἀρχοντόσπιτο. Οἱ σκύλοι τοῦ ριχτήκανε νὰ τοὺς φάνε καὶ μὲ τὴν φωνὴν πετάχτην' ὅζω ἕνας μεσόκοπος φουστανελλᾶς, τὰ φεντικὸν ὁ κολλίγας...

— Ἀγρία σκυλιὰ ἔχεις πατριώτη — τοῦπε ὁ

αὐθεντικὴν ἀνακρίωσιν, καὶ τῶν δύο τούτων, τῶν κ.κ. Ψυχάρη καὶ Σουρέα, ἡ θέσις εἶναι ἐπισφαλής.

*

ΕΙΔΑΜΕ καὶ τὸν «Κόπανο» τῆς Σμύρνης, τὴ βδομαδιατικὴ σατυρικὴ ἐφημερίδα ποὺ τὴ βγάζει ὁ φίλος Γ. Ι. Ἀναστασιάδης, ὁ «Θεατὴς» δηλ. τῆς «Ἡμερησίας», ποὺ τὰ χρονογραφήματά του, γιομάτα κρίση καὶ ἐκπνέοντα, τοῦχουν δώσει μιὰ ἀπὸ τὴν πρῶτην πρῶτες θέσεις τῆς Σμυρνινώτικῃ δημοσιογραφίᾳ. Ὁ «Κόπανος» (τὸ 5ο φύλλο του εἶδαμε) μᾶς ἔφερε πολὺ ἕνα μάλιστα ἀπὸ τοῦ «Ἀναλογίς», τὸ τυπώσαμε σ' ἄλλη σελίδα. Ἐχομε ὅμως νὰν τοῦ παρατήρησ' οὐ καὶ κάποιον φιλικὸν πρὸς τοὺς πρῶτους σελίδες τοῦ τυπῶναι ἕνα σατυρικὸ ποίημα τοῦ Τοξότη ποὺ θυμίζει παραπολὺ Σουρή. Καὶ δὲν κἀναι. Καὶ θὰν τὸ ξέρι πο-
λυκαλὰ ὁ «Κόπανος» πῶς δὲν πρᾶμα θυμίζει κατὰ ἄλλο δμοιο ποῦναι πρῶτῃτερα, ξεπέφτει ὅση ἄξια καὶ ἂν ἔχει τὴ χάνει, καὶ μένει μόνο γιὰ χλωμὴ ἀπομίμηση. Τὶ σημασία λ. χ. ἔχει καὶ τί θὰ προσέσει στὸν ἀγῶνα, νὰ βγεῖ ἕνα ἄλλο φύλλο στὴ Σμύρνη, στὴ Μυτιλήνη ἢ στὴ Χίδ σὰν τὸ «Νουμᾶ»; Ὁ κόσμος ποὺ θὰν τὸ διαβάσει, πάντ' αὐτὸ «Νουμᾶ» θὰ θυμᾶται καὶ θὰ λέει:

— Ποιὰ ἀνάγκη νὰ βγεῖ καὶ αὐτό;

Πρωτότυπα πράγματα νὰ μᾶς δώσετε, δικά σας γούστα, δικὰ σας δουλιὰ. Νά, τί καρτεροῦμε ἀπὸ σᾶς τοὺς Τουρκομαρῖτες συναγωνιστάδες μας, τώρα ποὺ φύσηξε κάποιον ἀγῶνα λευτερίαν στὸν τόπο σας, τώρα ποὺ ἡ σκέψη καὶ ἡ ἐνέργεια σπᾶσανε τὴν βαρὴν ἀλυσίδα τους. Ἰσαμε τώρα εἴτανε τὸ στόμα σας σφαλοσμένο, εἴταν ἡ ἐνέργειά σας σκληρωμένη. Τώρα πέσανε πιά αὐτὰ καὶ ὁμπρός! Ὅχι ἀντιγραφὲς καὶ καρικατούρες κεινῶν ποὺ γίνονται δῶ. Πρωτοτυπία δώστε μας, γιὰτὶ πρωτοτυπία διψάμε.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ο ΑΛΛΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Τὴν περασμένη Κερικὴ τὸ πρωτὸ ἀντάμωσιν ἐπὶ δρόμῳ τὸ Μανσοῦκου. Φίλος μου παλὸς καὶ οἰκογενειακὸς μου φίλος. Καὶ τὸν εἶχα πειράξει τὴν προάλλες χοντρά στὸ «Νουμᾶ»

— Δουλεύω καὶ γῶ, μωρέ! Τί ἔχεις μαζί μου; μοῦ φῶνιξε γελιστός, σφίγγοντάς μου γκαρδικὰ, δηλ. Μανσοῦκου, τὸ χέρι.

Τίποτα, Σπύρο. Δὲ μοῦ ἀρέσει ὁ τρόπος τῆς δουλειᾶς σου. Μιλᾷς πολὺ, κουβεντιάζεσαι πολὺ καὶ φουσκώνεις τὸν κόσμον μὲ λόγια καὶ μὲ ἀέρα. Κάνεις ἀκόμα καὶ ἕνα ἄλλο, πολὺ μεγάλο, κακό. Μιθαίνεις στὸν κόσμον τὸν εὐκολο πατριωτισμὸ. Ἀμα δώσετε πέντε δέκα δραχμὲς γιὰ τὸ στόλο ἢ γιὰ νὰ γοραστοῦνε κανόνια, κάνετε τὸ χρέος σας καὶ μπορεῖτε πιά νὰ ἡσυχάζετε. Αὐτὸ τοὺς μαθαίνει, θεο-

γιατρός γιὰ νὰ πιάσῃ, κουβεντά.

— Ἀμ' ἄγρια τὰ θέμε δῶ στὴν ἐξοχή, νὰ μὴν πατοῦνε κλέφτες.

Κ' ἔχετε δῶ κλέφτες.

— Δὲν ἔχομε δῶ καὶ ὁ φόδος φυλάει τὰ ἔρημα!

— Δὲν εἶναι τὸ χῆμα;

— Νῆτανε δικό μου τί ἄλλο ἔθελα! Κολλιγὴ τῶχ μὲ τὴν κύρ Φιλιππίδην τὸν πικραλῆ. Ὅτι βγάνομε ἀπὸ σταφύλη, σῆκα, κρᾶσί, σταφύλια, θὰ πάρω γιὰ τὸ τρίτο καὶ αὐτὸς τὰ ποδὲλοιπα.

— Καὶ τὸ δουλεύεις σὺ μ' ἐξοδὴ σου, χωρὶς μιστό;

— Ἀμή!

— Ἀδικο πρᾶμα! Ἐ! τώρα φέρε μας σὲ παρακαλῶ κἄνα δυὸ ὀκτάδες σουλτανίνα καὶ τοῦ τὴν πλερώνω...

— Τῶχ δοσμένα τὰ σταφύλια, δὲν ἔχει λιανοπούλημα...

— Δυὸ ὀκτάδες δῶ θὰ βρεθοῦνε, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ σοῦ μιλήτῃ...

— Δὲν μπορῶ... εἶναι δῶ τῆφεντικό μου...

— Ἐ! δὲς τα μας ἔτσι, ἀδερφί, ζένοι, μουσαριεῖοι σας εἴμαστε...

Ὁ κολλίγας γύρισε τὴν πλάτη μουγγός, κατὰ

μπούχτη, δίχως νὰν τὸ καταλαβαίνει. Στὰ ὕστερα, μιλᾷς γιὰ Νέον γεννεὸν καὶ πῦναι καὶ βαφτίσεις μ' αὐτὸ τὸ βαρὺ ἐπιθέτο μιὰ πιροβολοχία ποὺ θὰ γοραστέι μὲ τοὺς παράδες ποὺ μαζώνεις, βγάζοντας λόγους δεξιά, ξεβρά... Ἀθρόποι μᾶς χρειάζονται, Σπύρο, ἀθρόποι καὶ ἡ ἀφεντιά σου ἔρχεσαι καὶ μᾶς τσαμπουνᾷς γιὰ κανόνια...

— Ἀθρόποι, νά! — φῶναξε καταμεσίς στὸ δρόμο, — ἀθρόποι!... Ἐχεις δίκιο. Πρέπει νὰ γενοῦμε ἀθρόποι, γιὰτὶ δὲν εἴμαστε ἀκόμα ἀθρόποι!... Ἐγώ, ποὺ μὲ βλέπεις, δέκα χρόνια τώρα ταξιδεύω πάντοτε στὴν ἀφεντιά σου...

— Μάλι τίς φασκαλαριές σου ἀρχίνῃς, Σπύρο...

— Ὁχι, βρε παιδί! Σοῦ μιλάω ἀληθινά, μὲ πόνο...

Καὶ μὲ τράβηξε μέσα σ' ἕνα μαγαζὶ. Κι ἀρχίνῃσε νὰ μοῦ ξεμυστερεύεται. Καὶ μοῦ ἀνοῖξε τὴν ψυχὴν του. Καὶ μ' ἄφισε νὰ βουτήξω μέσα σ' οὐτήνην καὶ νὰ βρῶ τὸ ἐστὶμῃτο μαργαριταράκι. Ἐνν ἄλλοις δηλ. Μανσοῦκου, ὅχι λογιὰ καὶ κάπως θεατρῶν καὶ κάπως ἐπιπόλαιον. Ἀλλὰ τὸν ἐσωτερικὸν ἀνθρώπον, τὸ βαθὺ καὶ τὸ στοχαστικόν, ποὺ θέλει νὰ κρατᾷ καὶ αὐτὸς κάποιον σταυρὸν στὸν ὁμοῦ του καὶ νὰν ἐμβαίνει τὸ Γολγοθὰ του, δουλεύοντας γιὰ μιὰ ἰδέαν τρανὴ καὶ ἐν γενικῇ.

— Ἐ τοὺς μιλάω γιὰ κανόνια, γιὰτὶ ἀκόμα ἡ ψυχὴν τοὺς δὲν ἐκκόλλησε ἀπὸ τὰ γαταγόρια καὶ τὰ καρνοφύλλια τοῦ Εἰκοσέτου. Ὅπλα λαχταρεῖ; Νά, δόπλα! Μὰ μόλις τοὺς συντεπάρω καὶ τοὺς βγάλω ἀπὸ τὸν ἐαυτό τους καὶ τοὺς σηκώσω κάπως ἀψηλότερα, τοὺς πετάω τὴν μπύσμα, τοὺς λέω τὸ μυστικόν. Τὰ κανόνια, μωρέ, σκουριάζουνε, ὅσο δὲν ἔχομε ἀνθρώπους νὰν τὰ συντηρήσουνε. Δουλιὰ, δουλιὰ! Σὰς μιλάω γιὰ κανόνια, καὶ ὅμως μὲ βλέπετε φορτωμένους ἀλέτρι. Ἀλέτρι μᾶς χρειάζεται. ἀλέτρι νὰ δρογώσουμε τὴν γῆν καὶ τὴν ψυχὴν μας. Ἐργα καὶ ὅχι λόγια. Τὰ λόγια καὶ οἱ λόγοι θιφτήκανε στὰ 9! στὴς Θεομοπύλες. Σχεῖστε τα καὶ ἐντὶνῇστε πιά. Σχεῖστε τὴν Βυζαντινὴν πορφύρεν. Τὴν πορφύρεν τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων στὰ μάγουλά σας νὰ τὴν ἔχετε, μὲ τὴν τίμια νοκκινίλα ποὺ χαρίζει στὰ μάγουλά ἡ δουλιὰ!

Κάτου τὸ Ψῆμα τῆς Ζωῆς,

βυζάχτε τὴν Ἀλήθεια...

Νοί, τὴν Ἀλήθειαν βυζάχτε, γιὰτὶ ἡ Ἀλήθεια μοναχὰ θὰ μᾶς κάνει ἀνθρώπους, ἡ Ἀλήθεια θὰ κάνει τὸ ἔθνος μας μεγάλο καὶ τιμημένο...»

τὸ σπῆν πηγαίνονται, καὶ τὰ σκυλιὰ σὰ λυστασμένονα ριχτήκανε στὴν ῥοδὴν τὴν ξελίνητε τῆμαξιν. Ἄς καὶ καταλαβῶναι καὶ κατὰ πῶς οἱ ζῖνοι κατὶ ζήτησαν!

Ὁ νὰ χαθῇ! χαθῇ ζεστῶτο! — εἰσῆλθ' ὁ γιατρός τοῦ χωριᾶτος, μὲ τὴν ἀγριοφωνάρα του...

— Καυγάδες θάχτισαμε τώρα, γιατρί!

— Μωρ' ἀκούε ἐκὶ νὰ σταθῇς τόση ὥρα σὲ ρημάδι του, νὰ τοῦ γυμνασθῇς, τοῦ σιχαμένου, καὶ νὰ φρεθῇ ἔτσι! Ἀχ! κακώμοιρα νητικὰς!

Δὲν ἔχεις δίκιο, ἀφέντη! εἰπ' ὁ ἄμαξας πλύνοντας τὸ λόγον πᾶν του — Στὴν Κόρην εἶναι φιλότιμος ὁ κόσμος καὶ φιλόξενος, μὴν κοιτᾷς ποὺ βρέθηκε τοῦτο τὸ γῆμαξ! Κι αὐτὸς καὶ ὁ ἀφέντης του εἰν' ἀφωριτῶναι, τοὺς ξέρουμε γὰρ στεναχωρηθῆκα ποὺ τοῦ ζήτησαν σταφύλια μὰ δὲν πρόβρασαν νὰ σὲ μολῶτω. Καὶ ξέρεις γιὰτὶ σ' ἀρτήθηκε νὰ πούλησῃ;

— Γιατὶ;

— Γιατὶ ντρέπεται νὰ πᾶρῃ λεφτὰ καὶ λυπότανε πάλιν νὰ δώσῃ τῆμαξ τὰ σταφύλια!

— Μὰ βέβαια, γι' αὐτὸ τόκανε! Μωρ' αὐτὸς ἤθελε ξύλο!

— Σὲ καλὸ σου, γιατρί μου!

Καὶ ἐξακολουθοῦσε νὰ μιλάει καὶ τὰ μάτια του βουρκώνανε καὶ ἡ φωνή του ἀνεβουκατέβαινε δὴ τὴ μουσικὴ κλίμακα, καὶ πότε χινοῦσε δυνατὰ μὲ τὴ γροθιά του τὸ τροπέζι καὶ πότε πηδοῦσε πάνου κι ἄρπαζε τὴν καρτέλα καὶ τὴ σήκωνε καὶ τοιμαζότανε λὲς (ἦσαν σαιγιμὲς ποὺ τὸ φοβήθηκαν κι αὐτὸ) νὰ μοῦ τὴ σφίξει κατακέφαλα.

«— Σὲ γέμισα ἀπὸ τὴν Κίτρο, κίποιος ὕπουρ γός μας, ἐπαλωμένος στὴν πολιτρούνα του καὶ καπνίζοντας τὸ ποῦρο του, μὲ ρώτησε :

— "Ἐλο, πές μας, Μετσούκα, γλήγορα γλήγορα, τί ἐφαίξες, τί ἔδωσες...

— Ἀὐ χάλασα καὶ δὲν πῆρα ! τοῦ ἀποκριθίκα. Γιατί, ἔρεεις, σ' αὐτόνα τὸν τόπο, ὅλοι κοιτάζοντε νὰ χαλάσουνε κι ὅλοι κοιτάζοντε ν' ἀρπάξουν τίποτα. Κι ὁ βρεθεῖ ἕνας ἄνθρωπος ποὺ οὔτε χάλασε οὔτε πῆρε τίποτις, θαρρῶ πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐφταίξε καὶ μεγάλο κ' ἔδωσε καὶ ἀκριβὸς στὴν πατρίδα του !...»

Κι ἀφοῦ συλλογίστηκε λίγο, μίλησε μὲ χαμηλὴ φωνή καὶ δέχως ρητορικὰ σχήματα τοῦτῃ τῇ φράσιν :

«— Ἀπ' ὅλα τὰ δῶρα ποὺ μοῦ δώσανε κι ἀπ' ὅλες τὶς χιλιάδες ποὺ μάζωξα ἴσαμε τώρα εἴτε γιὰ τὰ καράβια εἴτε γιὰ τὰ κανόνια μας, ἔρεεις τί μὲ συγκίνησε περισσότερο ; Οἱ δέκα δραχμοῦλες ποὺ μοῦ στείλανε δυὸ ἀγνὲς Ρωμοποῦλες ἀπὸ κάποια πόλη τοῦ Μωριά. Καὶ τὶς δραχμοῦλες τοὺς τὶς συντροφέψανε μὲ τοῦτο τὸ γραμματάκι ποὺ τὸ θυμοῦμαι ἀπ' ὅξω :

«Πάρε, ἀγνὲ ἐργοῦδωτή, τὶς δέκα δραχμοῦλες μας. Εἶναι, ὅτι κόψαμε ἀπὸ τὰ καινούρια φορεματάκια μας. Στὶς στέλνουμε γιὰ νὰ σοῦ δώσουμε θάρρος γιὰ τὸ σκοπὸ σου. Βάδιζε ὁμπρὸς κι ὁ Θεὸς μαζί σου».

Κι ὅσο μοῦ μιλοῦσε, χονότανε ὁ «συνειδημένος» ἄνθρωπος ἀπὸ μπροστὰ μου κ' ἐρχότανε κ' ἐπιανε τὴν ἀδειανὴ θέσιν ὁ «ἄλλος» ἄνθρωπος, ποὺ τὸν πλάθουμε καὶ μονοῦί μας, μὲ τὴ φαντασία μας, κάποιες γιὰ νὰ ξεκουράσωμε τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ κάποια δυνατὴ ἀπαγοήτση.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Γεωργικὸς κλάδος. Οἱ σιδιὲς στ' Ἀμπελάκια εἴτανε κρᾶσι, καπνὸς, μεταξί, μπαμπάκι, λαδί. Τὸ λαδί μολὶς ἔφτανε γιὰ τὸν τόπο καὶ τὰ σπιτικά ποὺ εἴχανε εἰλιές καὶ λιωτρίδι τὸ ἀλλάζονε μὲ ἄλλες σιδιὲς μὲ κινούς ποὺ δὲν εἴχανε. Γιὰ τὶς ἄλλες σιδιὲς ὑπάρχει μιὰ ἐπιτροπὴ τῆς δηλογοροντίας, οἱ

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸν ἀριθ. 208.

— Στάκα μιὰ στιγμὴ, Γεώργη, στάκα !—φώναξ' ἡ Μαριὼ τάμαξά καὶ πῆδης λεύτερα χάμου, τρυπώνοντας μὲς στ' ἀμπελί...
— Ποῦ πᾶς, βρε Μαριὼ...

— Ἀσ' το τὸ κορίτσι ! ποιοὶ ξέρει, δουλιὰ θάχει...

— Μωρὲ τότε ὦρα — εἶπ' ὁ Κώστας, περνοῦν ἀπὸ πάνου μας κλωνάρια σικιᾶς, φορτωμένα σῦκα, καὶ δὲν ἀπλώνω πανω τους τὸ χέρι, λὲς καὶ τὰ ντρέπομαι, μωρὲ κουταμάρα ! Σὲ νῆσαι κανένα κορίτσι λαχταριστό, ποὺ σοῦ γλυκογελεῖ, σοῦ ρίχνει παιγνιδιάρικες ματιές κ' ἐρχεται κοντὰ σου, σὰ νὰ λὲρ : φίλησέ με !... καὶ σὺ τὸ καμαρώνεις σὰ χάχας !

— Χά ! χά ! Τόπαθες αὐτό, μωρὲ Κώστα ;

— Μὲ κορίτσι ποτέ, Θεὸς φυλάξῃ !... Νὰ μὲ τὴ σοκιά τῶπαθα... Στάσου, μωρή, νὰ δῇς, χαντακωμένη !... Νὰ, πάρε, θεῖται σῦκα... ῥοδὸ, ἀχαρωμένα, περίφημα σῦκα... Πάρε, γιατρέ !... μωρὲ γλυκάδα !

Στάσου, μωρὲ, νὰ τραβήξω καὶ γὼ ἕνα κλωνί...

πέντε φροντιστάδες ποὺ τοὺς διώριζε ἡ γενικὴ συντυχία

Οἱ φροντιστάδες εἴχανε ἀλληλογραφία μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἑταιρείας στὴ Σαλονίκη, στὴν Πόλη καὶ στὴ Σμύρνη καὶ μὲ κάθε πόστη μαθαίνανε τί κόστιζε ἡ κάθεπραμάρεια στὶς κεντρικὲς ἀγορές κι ἀφοῦ ἀπάνου στὸ κόστος βάζανε τὰ ἔξοδα κ' ἔβα 2 % γιὰ ὄφελος τῆς ἑταιρείας, ὀρίζανε καθεδὺ μῆνες τὴν ταιριαζόμενη τιμὴ.

Ὅ,τι δὲ χρειαζότανε τὸ κάθε σπιτικό ἀπὸ τὶς σιδιὲς τοῦ τὸ παράδινε στοὺς φροντιστάδες κ' ἐπαιρνε ἀπόδειξιν στὴ διορισμένη τιμὴ. Οἱ ἀπόδειξεις πλερώνονταν εἰς μετρητὰ ἀπὸ τὴν κεντρικὴ κάσσα τῆς πρωτεύουσας καὶ κεῖ μπορούσε ὁ καθένας ν' ἀγοράσῃ ἀπὸ τὶς ἀποθήκες τῆς ἑταιρείας ἀπάνω στὸ κόστος αἰτάρι (ποὺ δὲν εἶχε ὁ τόπος) ἢ ὅ,τι ἄλλο χρειαζότανε.

Στὰ βιβλία τῆς Ἑταιρείας φαινότανε πόσο ἀγοράστηκε καὶ τί ἔξοδο εἶχε ἡ κάθεπραμάρεια. Μ' ἀπὸ τὸν τρόπο οἱ Ἀμπελακιῶτες μπορούσαν νὰ προμηθευτοῦν τὴ καθετὴ, χωρὶς νὰ ἔχουνε ἀνάγκη ξένουςπραμκατεφτάδες. Μὰ τὸ σπουδαιότερο στ' Ἀμπελάκια εἴτανε ὁ ἐμπορικὸς κλάδος ποὺ τάκαμε τόπο νὰ προκόψουνε καὶ γι' ἀπὸ τὸ γεωργικὸς ἔμεινε περιορισμένος.

Ἐμπορικὸς καὶ βιομηχανικὸς κλάδος. Ἀπὸ τὸς εἴτανε τὸ θεμέλιον ὅλης τῆς Ἑταιρείας. Συστήθηκε στὰ 1795 κ' ἔκανε λογιὲς ἐπιχειρήσεις ποὺ θὰ προσπᾶθῃσουμε νὰ ἐξηγήσουμε ὅσο μπορούμε. Ὅταν ἀρχίσανε νὰ γίνοντε μπαμπάκι, σὲ μεγάλο ποσὸ καταλάβαινε οἱ Ἀμπελακιῶτες πὼς εἴτανε συμφέρον τοὺς νὰ συγκεντρώσουνε ὅλη τὴ δουλειὰ γιὰ κοινὴ ὠφέλεια. Ἔτσι θὰ εἴτανε δυνατό ν' ἀγοράζοντε πιὸ φτηνά, νὰ οἰκονομοῦνε τὶς μεσιτείες, τὸ διάφορο, τὴ διαφορά τῆς μονέδας, νὰ φέρνοντε κάθεπραμάρεια ποὺ μπορούσε νὰ ξοδεφθῇ στὴν Τουρκίαν, νὰ κάνουνε κάθε εἶδος τραπεζικῆς ἐπιχειρήσεως μὲς τὰπραχτορεία ποὺ θὰ εἴχανε στὰ πιὸ σπουδαῖα ἐμπορικὰ κέντρα, νὰ λιγοστέψουνε γιὰ τὸν καθένα τὴ ζημιὰ σὲ μιὰ κακὴ περίστασι καὶ κοντολογίς, νὰ κάνουνε νὰ προκόψῃ στὴν πατρίδα τοὺς ἡ βιομηχανία.

Καμπόσοιπραμκατεφτάδες, σὰ στοχαστήκανε καλὰ αὐτὰ τὰ πράματα, προσκλήσανε ὅλους τοὺς χωριανούς σὲ μιὰ γενικὴ συντυχίαν καὶ τοὺς εἶπανε τὸ σκεδὶό τους. Οἱ χωριανοὶ μὲ μεγάλη χαρὰ τὸ δεχτήκανε καὶ γράψανε 300,000 γρ. γιὰ πρῶτο κεφάλαιο. Ἔτσι θεμελιώθηκε ἡ Ἑταιρεία. Σὲ κάθε πολιτεία τῆς Ἑβρώτης ἡ ἑταιρεία πῆρε τὸ ὄνομα τοῦπραχτοράτης καὶ στὴ Βιέννα ποὺ εἴτανε τὸ μεγάλο κέντρο πῆρε τὸ ὄνομα Georges Schwartz et Cie.

— Νὰ, κύρ Γιάνγκο, σὺκοψ γὼ—εἶπε ὁ ἀμαξῆς, δίνοντάς του πεντέξη σῦκα.

— Μωρὲ χαρὰ στους ! τὴ ρημάζανε κατὰ ντίπ τὴ σοκιά !... Μ' ἀφῆστε γιὰ κᾶνα σῦκο καὶ γιὰ μίνα !—φώναξ' ἡ Μαριὼ γελαστή, πηδώντας σβέλτα τὸ χαντάκι, μὲ τὴν ποδιά της μαζωμένη, σὰν κατὶ νῆκρυβε μέτα...

— Τὴ βαστὸς αὐτοῦ, βρε Μαριὼ ;

— Χρυσάκ' ! Τί λέγουμε τοῦ κουτεντὲ νὰ μᾶς πλῆσ' τὰ σταφύλια ὅχι ! βρε τὸν παρακαλέσαι νὰ μᾶς φιλέψῃ, τίποτις ! Κοτῶμ ἀμπελί ρημάζε γιὰ μᾶς καὶ ταμπὶ δὲν εἶχε... Στάσ' ὡρὲ καὶ νὰ δῇς, δικολοτοφοῦτ' !... Νὰ ! νὰ, νὰ ! Ροδίτες, σουλτανίνα, ραζακί, ὅ,τ' θέτε τόχου !

Ἡ Μαριὼ ἄνοιξε τὴν ποδιά της καὶ τὰ λαχταριστὰ σταφύλια τοὺς γαργάλλσανε, θὰ περνοῦσαν τὶς τρεῖς ὁκάδες !

— Γιὰ σου, Μαριὼ ἀθάνατη ! Ὅρκο ἔκανα στὴν Παναγιά νὰ μὴ σὲ ξανατσιμπήσω...

— Ἐλα, Μαριὼ, ἔλα ! πῆδα πάνου...

— Μίνα τὸ μεγάλο σταφύλι... Μαριὼ, τὸ νοῦ σου !—φώναξ' ὁ Γιάννης...

Στὰ Ἀμπελάκια συστήθηκε μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ 5πραμκατεφτάδες, ποὺ διορίζοντε τοὺςπραχτορες, τοὺς λογιστὰς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ κάθεπραχτορείου Ἀπ' ἀπὸ τοὺς μάθαινε κάθε σημαντικὴ εἰδηση καὶ τοὺς ἐστελνε τὶς ἀνάλογες διαταγὲς γιὰ ὅ,τι εἴχανε νὰ κάμουνε. Οἱπραχτορες κάθετριμηνιὰ στέλνανε τὸν τρεχοῦμενο λογαριασμὸ καὶ κάθε χρόνι τὸ γενικὸ ἀπολογισμὸ, ποὺ γραφότανε στὸ μεγάλο βιβλίο τῆς ἑταιρείας Ἡ ἐπιτροπὴ πάλι κάθετριμηνιὰ καὶ κάθε χρόνο εἶδνε τὸ γενικὸ τρεχοῦμενο καὶ γενικὸ ἀπολογισμὸ στοὺς 12 Ἐφόρους, ποὺ εἴτανε διορισμένοι ἀπὸ τὸ συντροφισμὸ γιὰ νὰ ἐπιδόσαντε τοὺς λογαριασμούς, καὶ σὲ κάθε γενικὴ συντυχίαν εἶδνε γενικὸ λογαριασμὸ γιὰ ὅλη τὴ δουλειὰ τῆς Ἑταιρείας.

Οἱ Ἐφόροι εἴχανε τὸ δικαίωμα, ὅποτε τὸ κρίνανε ἔδωλο, νὰ κοιτάζοντε τὸ ταμειὸ καὶ τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρείας, πηγαίνανε καὶ στὸ ἑξωτερικὸ νὰ ἐπιθεωρῇσυνε τὰπραχτορεία. Ἡ ἐφορία ἀφοῦ ἐξέταζε τοὺς λογαριασμούς, προσκαλοῦσε σὲ γενικὴ συντυχίαν ὅλους τοὺς συντρόφους ποὺ βρισκότανε στὸν τόπο καὶ τοὺς εἶλεγε τί στοχάζοντε καὶ τί πρότεινε γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἑταιρείας. Ὑπερὰ ἡ συντυχία κοιτάζε τοὺς λογαριασμούς, ἀποφάσιζε μὲ περισσότητα ὅ,τι ἔκρινε καλὸ, διώρθωνε τοὺς λογαριασμούς, ἐμοίραζε τὰ κέρδη κτλ. κτλ.

Κάθε τρία χρόνια ἡ γενικὴ συντυχία διώριζε τὴν Ἐπιτροπὴ καὶ τὴν Ἐφορίαν. Ἐφορία νοιώθει πὼς μὲ τέτοιο σύστημα δὲ γινότανε σπατάλη καὶ πὼς τὰ κέρδη συλλέγαντε. Κάθε χρόνο τὰ κέρδη ἐμοιραζότανε μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο :

Πρῶτα ἀφαιροῦσανε τὴν ἐξίχ τῆς ἀγορᾶς τοῦ σιτηριοῦ γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἐργάτες, τὰ ὑποχρεωτικὰμπκξίσια γιὰ τοὺςπαπάδες, τὰ ἔξοδα γιὰ τὸ νοσοκομεῖο, γιὰ τὰ σχολεῖα, γιὰ τοὺς δρόμους, γιὰ τὴ βιβλιοθήκη, γιὰ τὶς ἐκκλησιᾶς, τὰ γενικά ἔξοδα, τὸ διάφορο 15 % γιὰ τὸ κεφάλαιο, τὰ νοίκια, ἔξοδα γραφείου, ταξιδιῶν, ὑπαλλήλιας καθὼς καὶ τοὺςμιστοὺς. Ἀφοῦ βγάζανε ὅλ' ἀπὸ τὰ κᾶνανε τὴν ἐμοίραση στοὺς ἐργάτες. Δυὸ λογιῶ ἐργάτες εἴτανε στὰ Ἀμπελάκια 1ο) οἱοὶ εἴχανε χωράφια ἀπὸ μπαμπάκι ποὺ τὸ γνέθνε καὶ τὸ βῆσανε στὰ σπύτια τοὺςμαζὶ μὲ τὶς γυναῖκες τοὺς καὶ τὰ παιδιὰ τοὺς. 2ο) οἱοὶ δὲν εἴχανε δικό του μπαμπάκι. Κάθεκατοικὸς ποὺ παρουσίεζε τὶς ἀπὸβῆτες νῆμα δικό του ἐπαιρνε ἀπόδειξιν γιὰ τὸ ποσὸ καὶ τὴν ποιότητα. Σὰν ἦθελεμπορῖσε ἑμέσως νὰ πᾶρῃ ἀντίκρουμα ἀπὸ τὴν κάσσαν ὡς τὸ μισὸ τῆς ἐξίχης τὸ ὑπόλοιπο πλερώνοντανε στὴ γενικὴ ἐμοίραση.

Κάθε ἄλλος ἐργάτης ἢ ποὺ ἐγνεθε, ἔδαφε, ἔδε-

— Ἔτσι ντὲ ! Νὰ βγάλουμε τᾶχτι μας !..... Ἀνέβα, τὸ λοιπόν, ἀπάνω, σᾶστις ;

— Ἀμ σᾶστιςα πό τὶς φωνές, πὼς νὰ μὴ σᾶτίσω ! Στάσ' νὰ βγάλου τὴν ποδιά μ' μὲ τὰ σταφύλια, δὲν μπορῶ νὰ σκαρφαλώσ' μὲ δαῦτα...

— Ἐρεεις, ὅμως, παιδί μου, πὼς αὐτὸ ποῦκαμες εἶναι κλεψιά ; ἔינו πρᾶμα ποτές σου νὰ μὴν τὸ πειράξεις, κι ἂς εἶναι καὶ τοῦ ἐχτροῦ σου, ἂς εἶναι καὶ τοῦ χειρότερου ἀνθρώπου, ποὺ βρίσκεται ! Μὴν ἀκούς τί σοῦ λένε τὰ παιδιὰ κι ὁ γιαντρός ποὺ παιδιαρίζει... ἄκου με μίνα ποῦμαι γρᾶ καὶ σ' ἀγαπῶ...

— Μὴ χειρότερα ! Βρε ἀδερφε Σεβαστή, ἐγίνες κ' ἱεροκήρυκας ;

— Τὸ σωτὸ εἶναι σωτὸ... ἔינו πρᾶμα δὲν τὸ θέλω. Μποροῦσε νὰν τὴ δῇ καὶ κανένας παλιάνθρωπος ντραγχάτης νὰ τὴν ντουρεκίτῃ, νᾶχω κι ἄλλες τρομάρες !

— Σὲ καλὸ σου, χριστιανή μου !

Ἡ Μαριὼ χάλεψε, γουρλώνοντας τὰ μεγάλα μάτια της, σὰ νὰ μὴν πολυκατάλαβε τί τῆς εἶπανε...

— Ἀμ σὴν εἶναι ἀμαρτία, κυρὰ Σεβαστή μ',

νε, κουβαλούσε ἢ ἔκανε καθε ἄλλη δουλειά ἐπαιρνε ἀπόδειξη γιὰ τὰ μεροκάματα του.

Γιὰ νὰ γίνεταί δίκαιη ἡ ξεμείραση λογαριάζανε τὴν ἀξία τῆς ἀγορᾶς τοῦ μπαμποακίου καὶ πόσο πουλιότανε τὸ νῆμα στὰ πραχτορεῖα καὶ ἀνάλογα πλερώνανε τοὺς χτηματίες ἐργάτες, μὲ τὸ περισσεύον πλερώνανε τοὺς ἀπλοὺς ἐργάτες ἔτσι δά : Μ' ἔλα τὰ μεροκάματα τῆς χρονιᾶς κάνανε ἓνα ὀλίγο ἀριθμὸ καὶ μ' ἀφ' οὗ διαιρούσανε τὸ χρηματικὸ ποσὸ πού ἐμνησκε, καὶ ἔτσι βρῖσκανε τὴν ἀξία κάθε μεροκάματος, καὶ πλερώνανε στὸν κάθε ἐργάτη τόσα μεροκάματα ὅσα μεροκάματα δούλεψε ὅλο τὸ χρόνο. Οἱ ὑπάλληλοι δηλ. ταμίες, γραμματικοὶ καὶ ἄλλοι δὲν παίρνανε ταχτικὸ μνημάτικα μὰ κάθε χρόνο ἢ γενεὴ καὶ συντυχία βρῖζε τὸ δίκιο τους ἀναλογίας τὸ χρονιάτικο κέρδος τῆς ἐταιρείας καὶ κατὰ τὴν ἀξιοσύνη καὶ τὴ δούλεψη τοῦ καθενός.

Μὲ τέτοιο πραχτικὸ ὄργανισμὸ οἱ κάτοικοι ὅλοι μαζὶ συνεργάζοντανε γιὰ τὸν ἴδιον σκοπὸ. Τὸ συμφέρον τοῦ ἐργάτη ὅπως καὶ τοῦ κεφαλαιούχου εἴτανε τὸ ἴδιον, ὅσο πρόκοπτε ἡ δουλειὰ τόσο μεγάλωνε καὶ τὸ μερομίστι. Δὲν εἶχε τύπο ἢ ἀνταγωνισμὸς ἀνάμεσο κεφάλαιο καὶ ἐργασία· οἱ προλετάριοι ὅπως λένε εἰς σοσιαλιστίς, εἶχανε τὸ ἴδιον συμφέρον μὲ τὸν κεφαλαιούχον, ἢ γιὰ νὰ ποῦμε καλῆτερον μὲ τέτοιο σύστημα προλετάριοι δὲν ὑπέσχεσανε γιὰτὶ ὅλοι μαζὶ προκόπτανε.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

γιὰ τὸν κυρ. Δημ. Δεσούλλα
δικηγόρον

Ἀγαπητέ μου Μίμη.

Εἶδα στὴν ἐφημερίδα «Ἀθῆναι» 26 Σεπτεμβρίου πὼς χωρὶς νὰ τὴν ὄψῃ δὲ σῆρεσε ἡ ἐκκλησιὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησιᾶς, τῶν ἀγ. Πάντων καὶ τοῦ ἁγ. Γεωργίου, πού ἐγραψα ἐγὼ. Αὐτὸ μονάχα φτάνει γιὰ νὰ δείξῃ τὴν καλὴ πίστη μὲ τὴν ὁποία ἐγραψες. Μὰ καλὴ μου φίλε, θάρρεψες πὼς ἡ ἐκκλησιὰ μου εἶναι σύγγραμμά κανενὸς καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου πού νὰ μπορεῖς χωρὶς νὰ τὴ διαβάσῃς καὶ χωρὶς νὰ τὴν ἀκούσῃς νὰ τῆς κάνεις καὶ περίληψη !...

Τὸ ξέρω, Μίμη μου, πὼς οἱ δουλειές σου τώρα εἶναι λίγες καὶ ἀνοίξανε τὰ δικαστήρια, πὼς οἱ περίληψεις ἐσωθήκανε, καὶ πὼς στὴν κατακαθαρεύουσα «Ἑσπερινή» δὲ γράφεις πιά, μὰ αὐτὸς δὲν εἶναι λόγος ἔτσι καλὰ καὶ σώνει νὰναλάβῃς ἀπροσκόλλητος τὴν ὑπεράσπιση τῶν Παξιῶν, ὅλων τῶν Ἑ-

ποῦ τᾶκουσα δὲν τᾶφινεν γὼ πάλε στ' ἀμπέλι : Δὲν τὰ τρώμε καὶ τελειώνει τὸ πρᾶμα ! — Εἶπε καὶ βγάνοντας τὴν πεδιά τῆς πῆγε νὰ τὴν ἀδειάσῃ στὸ χαλτάκι τᾶμπελιού.

— Μπρὲ Μαρὶώ τρελλόθνηκες ;

— Μαρὶώ τὰ σταφύλια !

— Τὰ σταφύλια, γιὰ τὸ θεὸ ! Θὰ σὲ πεθάνω, κομοῖρα, στὴς τοιμπιές !

— Δὲν ἔχει ! Δὲν ἀκούγω γὼ κανένα σὰ δὲν τὸ θέλ' ἢ κυρὰ μ' !

— Ἐλα πιά, παιδί μου ! Σὰν τᾶκοψες φέρτα, νὰ μὴν πᾶνε χαμένα, μ' ἄλλη φορὰ νὰ μὴν τὸ κάνης !

— Ἰβρὲ δὲν τὸ ξανακάνω γὼ ἄλλ' βολά, μὰ μεις στὰ χωριά μας δὲν τὴν ἔχουμ' ἔτσι τὴν κλεψιά — εἶπε κείνη δίνοντας τὰ σταφύλια τῆς τοῦ Γιάννη καὶ ἀνέβηκε στὴν ἀμαξία.

— Πὼς τὴν ἔχετε σῆς τὴν κλεψιά ; δὲ μὰς τὸ

φτανησιῶν καὶ ἄκουσον ! ἄκουσον ! καὶ τῶν ἀγίων ! Σὲ καλὸ σου, πὼς σὲ κατάντησε ἡ καθαρεύουσα ! Λύπηση μὲπιασε στὴν καρδιά σὰν τὸ δοκίθηκα !...

Μὲ πολλὴ ἀγάπη
ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Τὸ μόνον πατριωτικὸν

Τὸ μόνον εἰλικρινές

Τὸ μόνον Ἑλληνικὸν

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100,000 ΔΡΧ.

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ

26 Ὀκτωβρίου καὶ 31 Δεκεμβρίου 1908

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Μὲ τὸ σημερινὸ τοῦ ἄρθρου ὁ κ. Κωστής Παλαμᾶς ἀρχινᾷ τὰ κριτικὰ ἄρθρα πού ἔταξε στὸν ἀριθ. 286 τοῦ «Νουμά», γράφοντας γιὰ τὰ τραγούδια τοῦ κ. Πάλλη.

— Ὁ κ. Κ. Χρηστομάνος εἶχε τὴν καλὴ σκέψη νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν «Νουμᾶ» νὰ πρῶτη πράξη ἀπὸ τὰ «Τρία φίλια» του. Ἐλπίζουμε ὅστερ' ἀπὸ ἓνα δυὸ φύλλα νὰ τὴν τυπώσουμε.

— Ὁ κ. Ψυχάρης θὰ διδάξῃ φέτος στὴ Σχολὴ γιὰ αἰς ζωντανὰς ἀνατολικὰς γλῶσσας τοὺς ἄλλους σπουδαστὰς τῆς Νεοελληνικῆς τὴν «Τρισεύγενη» καὶ τὰ «Γράμματα» τοῦ Παλαμᾶ, τὴ «Μαζώχτρα» τοῦ Ἑσθιωτῆ, τίς «Ἀλυσίδες» τοῦ Ταγκόπουλου, τὰ δηγήματα «Οἱ νεκροὶ τῆς Ζωῆς» τοῦ Κώστα Παρορίτη κλπ.

Οἱ «Ἀθῆναι» τόσο πολὺ ἀγαπητῆσανε γιὰ τοῦτο, πού ζητοῦν παλὶ νὰ ἐπέμβῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ! Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴν εἶν' αὐτὰ ;

— Καὶ παρατηροῦν οἱ «Ἀθῆναι» : Μὰ μήπως δὲν ὑπάρχει ὁ Ξενοφὼν γιὰ νὰ τὸν μπάσει ὁ κ. Ψυχάρης γιὰ κείμενον στὰ μαθήματά του ;

— Καὶ παρατηροῦμε καὶ μεῖς : Μὰ μήπως δὲν γινώθει, ὁ κ. Πῶπ ὅτι εἰ Γάλλοι σπουδαστὰς θέλουνε νὰ μάθουν τὴ γλῶσσα πού μιλιέται ΣΗΜΕΡΑ, καὶ ὅχι τὴ γλῶσσα πού μιλοῦσαν οἱ ἀείμνηστοι πρόγονοί μας ; Κι μάλιστα τὸν κουτό ;

— Στὴ «Νέα Ζωὴ» τῆς Ἀλεξάνδρειας (ἔτος 4ο, ἀριθ. 46) δημοσιεύεται ἓνα πολὺ καλὸ κριτικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλου γιὰ τὰ πρωτότυπα ἔργα πού παιχτήκανε τὸ φετινὸ καλοκαίρι στὰ θέατρα τῆς Ἀθῆνας, καὶ μιά πολὺ κακὴ κριτικὴ τοῦ κ. Ι. Α. Γκίκα γιὰ τὰ «Γράμματα» (τόμος Β') τοῦ Παλαμᾶ.

— Ὁ κ. Ι. Α. Γκίκας ἰδρώνει νὰποδείξῃ... ἀγράμματο καὶ ἀνεπιτηρετὴ τὸν κ. Παλαμᾶ, καὶ μεῖς ἰδρώσαμε νὰ καταφέρουμε τὴν πέννα μας νὰ μὴ γράφῃ κανέναν κακὸ λόγον γιὰ τὸν κ. Ι. Α. Γκίκα πού, καθὼς μὲ χαρὰ μας μαθαίνου-

λές, νὰ τὸ ξέρουμε ;

— Νά ! κλεψιά εἶναι νὰ πάρῃς τᾶλλον τοῦ τὴν κατσίκαν, τᾶρνι, τὸ γαϊδούρι, νὰ τόνε γελάσῃς καὶ νὰ τ' πάρῃς τὸ βιός, μεγάλην, πᾶει νὰ ποῦμε, ζημιὰ νὰν τοῦ κάνῃς... αὐτὸ εἶναι κλεψιά !

— Μπᾶ ; καὶ ἅμα τοῦ πάρῃς μικρὸ πρᾶμα ;

— Ἄμ τότες εἶναι κατεργαριά ! Νά ! πᾶω στὸ χωράφ' καὶ βρῖσκω ἓνα κλωσσόπουλο μονάχον, τὸ παίρνω· τώρα γιὰ πᾶρα τοῦ κασιδιάρ' κεινοῦ τὰ σταφύλια, ἀφ' οὗ παίρνω καὶ αὐτό... κλεψιά εἶν' αὐτό γιὰ κατεργαριά ; Ἄμ δὲ μ' ἔλῃς πῆρες ποτὲ σ' ῥέστα πὸ τὸν πατέρα μ', χωρὶς νὰν τοῦ τὰ ζητήσῃς ; ὅλο τὰ ξεχνᾷ καὶ πᾶει λέοντας ! Κλεψιά εἶν' αὐτό ; σὰν ἀρνιότανε νὰν τὰ δώσ', τᾶχατες πὼς δὲν τοῦδωσε νὰ χαλάσῃ, τότες θάτανε κλεψιά... Νά ! καὶ ὁ γείτονας μας ὁ Παπα-Στάθης, ἔπ' ἔξερει οὐλά τὰ χαρτιά πόζω, σὰν πάῃ ξένη κότα στὴν αὐλή τ' μέσα τὴν ἀφίνει, λές, νὰ ματαβῇ ; ἄμ

με, εἶναι πολὺ καθὼς πρέπει κύριος καὶ λόγιος ἐκ τῶν διαπρεπόντων παρὰ τὸν Νεῖλον, καθὼς ὁξυγραφᾷ οἱ «Ἀθῆναι».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μ. Φαμ. Χάρκιβο. Λάβαμε τὴ συντρομὴ σας ἀπὸ τὴν κ. Μ. Καρομοίρη καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε. — κ. Ἄντ. Μπ. στὸ Φόλγρο. Στείλε μας τὸ δῆγημα καὶ τίποτ' ἄλλα τραγουδάκια, ἂν ἔχεις. Αὐτὰ πού μὰς ἐστειλές θέλουν κάπως δούλεμα ἀκόμα. — κ. Ν. Φρ. Ὅχι καὶ τόσο πετιχισμένο.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γνωστοποιεῖ,

ὅτι σήμερον ἡμερᾶν Τετάρτην καὶ ὥραν 9 1/2 π.μ. ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ Καταστήματι αὐτῆς καὶ ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἡ 18ῃ κλήρωσις τοῦ ἐκ δρ. 20,500.000 δα-νείου αὐτῆς, ἡ ὁρισμένη διὰ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1908.

Κατὰ τὴν κλήρωσιν αὐτὴν θέλουσιν ἐκχθῆ ἐκ τῆς κληρωτίδος δεκάξ ἄριθμοι ὁμολογιῶν μετὰ λη-χνού.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1908.

Ὁ διοικητής

Σ. Στρέϊν

ΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ ΔΑΔΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Μεταφέρθησαν εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου 43 ἐντὸς τοῦ Χρυσοῦ Οἴκου (Maison Dorée) τοῦ μεγάλου Κατοπιτροποιείου τοῦ κ. Α. Η. Εὐαγγελίου, ἓνα τι Στοῦς Ἀρσάκειον.

δὲ ! μαῦρον φεῖδ' καὶ κολοβὸ πού τὴν ἔφαε !

Ὅλοι μείνανε μάνοιχτὸ τὸ στόμα στὸ ξεσκέπασμα κείνου τῆς χωριάτικης ἡθικῆς, πού τόσο ἄδολα καὶ θαρρετὰ εἶνε δίχως πολλὰ καμώματα !

— Δὲ φταῖς ἐσύ, κορίτσι μου, τοῦπε ἡ Σεβαστὴ συλλογισμένη φτάνει εἰς δασκάλοι καὶ οἱ παπᾶδες μας. πού δὲν ἀνοίγουνε τὰ μάτια τοῦ κοσμάκη φταίει κείνος ὁ Παπα Στάθης σου, πού πρέπει νὰ τοῦ κόψουνε τὰ γένια, νὰ μάθῃ νὰ μὴν κλέβῃ τίς ξένες κότες.

— Γὼ ξέρω τώρα τί θές νὰ μ' πῆς, κυρὰ Σεβαστὴ μ', πὼς δ, τ' ἔξενό πρᾶμα, μικρὸ γιὰ μεγάλο, πᾶρη κανεὶς κλεψιά εἶναι... αὐτὸ δὲ μ' ἔλῃς ;

— Νά ! αὐτὸ, κοπέλα μου, αὐτὸ μὰς εἶπ' ὁ Χριστὸς μας.

— Ἀμήν ! εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ! μούρ-μούρις ! ὁ γιατρὸς ψέλλοντες.

Αὐτὸ μὰς εἶπε ! νὰ μὴν ζηλεύουμε καὶ νὰ μὴν κλέβουμε τὰ ξένα πράματα, καὶ ἂς εἶναι καὶ μιὰ καρφίτσα, ἓνα κουμπί, κλεψιά εἶναι, τὴν ἴδια ἔχεις ἀμαρτία ! Τᾶκουσες παιδί μου ; ἄλλη φορὰ ξένο πρᾶμα μὴν πειράζῃς !

— Δὲ μεταπαίρνω ἄλλ' βολὰ ξένο πρᾶμα, ἔτσ' νάχουμε καλὸ ! Μὰ πές μου, κυρὰ Σεβαστὴ μ', νὰ χαρῆς τὸ γιόκα σ', ἔφαγες τώρα νὰ καὶ τ' ἴλου σου πὸ τὰ ξένα σῦκα ; Νὰ μὲ συμπαθῇς κιόλας... κλεψιά καὶ αὐτὸ θὰν τὸ ποῦμε ;

Ἡ κυρὰ Σεβαστὴ ἔμεινε γιὰ μιὰ στιγμὴ κόκκαλο μ' αὐτὸ τὸ εῴνημα καὶ ὁ γιατρὸς ἐμπήξε τὰ γέλια, μὰ σὰ διλοκλιμένη γυναίκα ποῦτ' ἔνε δὲν ἔργησε πολὺ νὰ βρῇ τὴν ἀπάντησιν !

Κλεψιά, βεβαίως, εἶναι καὶ αὐτό, μὰ δὲν τὴν ἔκανα γὼ πὸ σὲ συμβουλεύω ! Τὰ σῦκα τᾶκοψ' ὁ Κώστας καὶ ὁ ἀμαξίας καὶ θὰ τοὺς μαλῶνα καὶ αὐτοὺς μὰ ἤρθες σὺ μὲ τὰ σταφύλια σου καὶ ξεχάστηκα.

(ἀκολουθεῖ)